

RAPPORT 606

Archeologienota Leuven, Diestsestraat - Vanden Tymplestraat Realisatie van een nieuwbouw

DEEL 1: Verslag van de resultaten

Inge Van de Staey & Petra Driesen
Augustus 2018

ARON-RAPPORT 606

ARCHEOLOGIENOTA

LEUVEN, DIESTSESTRAAT – VANDEN TYMPLESTRAAT REALISATIE VAN EEN NIEUWBOUW

Inge Van de Staey & Petra Driesen

Tongeren
2018

Colofon

ARON rapport 606 – Archeologienota – Leuven, Diestsestraat-Vanden Tymplestraat. Realisatie van een nieuwbouw.

Erkend archeoloog: Inge Van de Staey (OE/ERK/archeoloog/2015/00087)

Auteurs: Inge Van de Staey & Petra Driesen

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2018/12.651/63

ARON bvba bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be

Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bvba

Archeologisch Projectbureau
Neremweg 110
3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel: 012/225.250

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Archeologische voorkennis	7
1.3 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden	7
1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen	7
1.5 Werkwijze, verloop en actoren	10
2. Assessment	11
2.1 Situering van het onderzoeksgebied	11
2.2 Historische situering	18
2.3 Archeologische situering van het onderzoeksgebied	26
2.4 Gaafheid van het terrein: gekende verstoringen	27
2.5 Onderzoeksvragen	28
3. Samenvatting	34
DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	36
1. Gemotiveerd advies	36
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	36
1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied	37
1.3 Impact van de geplande bodemingrepen	37
1.4 Bepaling van maatregelen	37
2. Programma van maatregelen	39
2.1 Administratieve gegevens	39
2.2 Wetenschappelijke doelstellingen en onderzoeksvragen	39
2.3 Opgravingsstrategie en -methode	41
2.4 Onderzoekstechnieken	45
2.5 Actoren	48
2.6 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	48
2.7 Bewaring van het archeologisch ensemble	48
2.8 Vervolgtraject	48
BIBLIOGRAFIE	

BIJLAGEN

Bijlage 1: Periodentabel A4

Bijlage 2: Kadasterplan

Bijlage 3: Afbeeldingen- en plannenlijst

Bijlage 4: Opmetingsplan bestaande toestand

Bijlage 5: Ontworpen toestand

Bijlage 5a: Grondplannen

Bijlage 5b: Gevel Vanden Tymplestraat

Bijlage 5c: Gevel Diestsestraat

Bijlage 5d: Snede

Bijlage 6: KLIP

Bijlage 7: Fotografisch verslag

Bijlage 8: Proefsleuven- en proefputtenplan op bestaande toestand (BT)

Bijlage 9: Proefsleuvenplan op ontworpen toestand (OT)

INLEIDING

De initiatiefnemer plant op een ca. 3350 m² groot terrein, gelegen langs de Diestsestraat en Vanden Tymplestraat in Leuven (prov. Vlaams-Brabant) de bouw van een nieuwbouw die plaats geeft aan een 20-tal studio's, een 10-tal appartementen en een ruimte voor ondernemingsactiviteiten. De twee te realiseren bouwblokken worden onderling verbonden door middel van een ondergrondse parking. Alvorens deze werken van start kunnen gaan, dienen de bestaande woonhuizen, garageboxen en verhardingen te worden afgebroken.

Het onderzoeksterrein ligt volledig in de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Leuven (besluit ID 5900). Het pand aan de Diestsestraat 213 is vastgesteld als bouwkundig Erfgoed (ID 5825).¹

Gezien voor de realisatie van dit project een stedenbouwkundige vergunning vereist is, bodemingrepen uitgevoerd worden, het terrein niet in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, het terrein niet binnen een gabarit bestaande lijninfrastructuur valt, het terrein niet in een beschermde archeologische site, het terrein binnen een vastgestelde archeologische zone valt, het perceeloppervlak groter is dan 300 m² en de bodemingreep groter is dan 100 m², is het toevoegen van een bekrachtigde archeologienota aan de vergunningsaanvraag verplicht.²

Een archeologienota is een document dat opgemaakt wordt op basis van een archeologisch vooronderzoek en dat niet alleen administratieve gegevens van het onderzoeksgebied bevat, maar ook een verslag van de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.³ Het doel van het archeologisch vooronderzoek bestaat in het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site in een onderzoeksgebied en indien deze aanwezig is te bepalen wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van de bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.⁴

De *Code van Goede Praktijk* draagt een aantal methoden aan van archeologisch vooronderzoek op basis waarvan deze evaluatie kan gebeuren. Deze vooronderzoeken zijn opgedeeld in vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem zoals bureauonderzoek, landschappelijk boor- of profielputtenonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering, én vooronderzoeken met ingreep in de bodem zoals verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten en proefputten in functie van steentijd artefactensites.⁵

Elk vooronderzoek start met een bureauonderzoek, waarbij de nodige beschikbare bronnen en literatuur geraadpleegd worden. Vervolgens volgt een afweging of er hierna reeds voldoende informatie over het terrein beschikbaar is om:

1. de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site te staven
2. een gemotiveerde uitspraak te kunnen doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen
3. een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken
4. een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken

Wanneer bovenstaande vragen na het bureauonderzoek nog niet met voldoende onderbouwing beantwoord kunnen worden, dienen aanvullende methoden van vooronderzoek te worden toegepast. Na voltooiing van elke

---

¹ Het pand werd door mevrouw Joke Buys bezocht en in zeer slechte staat bevonden. Ook het pand aan de Diestsestraat nr. 207/209 was tot voor kort opgenomen in de inventaris van onroerend erfgoed. Na een bezoek met mevrouw Joke Buys werd vastgesteld dat er niet langer erfgoedwaarde aanwezig is in het pand gelegen te Diestsestraat nr. 207/209, mits dit reeds afgebroken en opnieuw gebouwd werd in de jaren '70.

² Zie hiervoor de beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij het aanvragen of verlenen van vergunningen. https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

³ Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen CGP 2015, 15.

⁴ CGP 2016, 27.

⁵ CGP 2016, 30.

fase wordt opnieuw afgewogen of deze fase voldoende informatie heeft opgeleverd om dezelfde vragen te beantwoorden. Indien dit niet het geval is, volgt verder vooronderzoek.⁶ Welke methode gehanteerd wordt, is afhankelijk van onderstaande vier criteria:

1. Is het mogelijk om deze methode toe te passen op het terrein?
2. Is het nuttig om deze methode toe te passen op het terrein (levert het iets op?)
3. Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op het terrein?
4. Is het noodzakelijk om deze methode toe te passen op het terrein (kosten-batenanalyse)?

Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, wordt eerst de geschiktheid van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen. Het doel van een archeologisch vooronderzoek dient immers met een minimum aan destructie van het archeologisch archief bereikt te worden.⁷

Idealiter wordt het archeologisch vooronderzoek integraal uitgevoerd voorafgaand aan de aanvraag van de omgevingsvergunning. In sommige gevallen, omschreven in artikel 5.4.5 van het Onroerendergoeddecreet, is het echter niet mogelijk of wenselijk om de vooronderzoeken met ingreep in de bodem voorafgaand aan de aanvraag van deze vergunning uit te voeren. In dat geval dient de erkende archeoloog de resultaten van het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bij het agentschap in, als een te bekrachtigen archeologienota overeenkomstig de procedure uit art. 5.4.12 van het Onroerendergoeddecreet en de uitvoeringsbepalingen erbij.⁸

Dit is ook het geval voor het onderzoeksgebied dat het onderwerp vormt van de voorliggende archeologienota. Een deel van de gebouwen zijn momenteel niet in eigendom van de initiatiefnemer. Bovendien bevinden zich op het terrein nog te slopen gebouwen en bijgebouwen. Deze dienen gesloopt te worden via een sloopvergunning. Verder is het voor de opdrachtgever onwenselijk om voorafgaand een vooronderzoek uit te voeren. Hierdoor is het onmogelijk om voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren.

In het kader van deze archeologienota met uitgesteld traject werd enkel een bureauonderzoek (Deel 1, hoofdstuk 1) uitgevoerd. Gezien het op basis van de resultaten van dit bureauonderzoek niet mogelijk is om de aan- of afwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksgebied aan te tonen, dringt een verder aanvullend vooronderzoek met ingreep in de bodem zich op. Het plan van aanpak van dit vervolgonderzoek is omschreven in Deel 2.

---

⁶ CGP (2016), 30.

⁷ CGP (2016), 31-32.

⁸ CGP (2016), 28.

DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN

HOOFDSTUK 1. BUREAUONDERZOEK

Het archeologisch bureauonderzoek beoogt om op basis van gekende of ontsloten bronnen het onderzoeksgebied af te bakenen en te beschrijven, reeds verstoorde zones in kaart te brengen, gekende aardkundige en paleo-ecologische kenmerken te inventariseren en gekende archeologische en historische waarden en indicatoren te inventariseren en in te schatten.⁹

1. Beschrijvend gedeelte

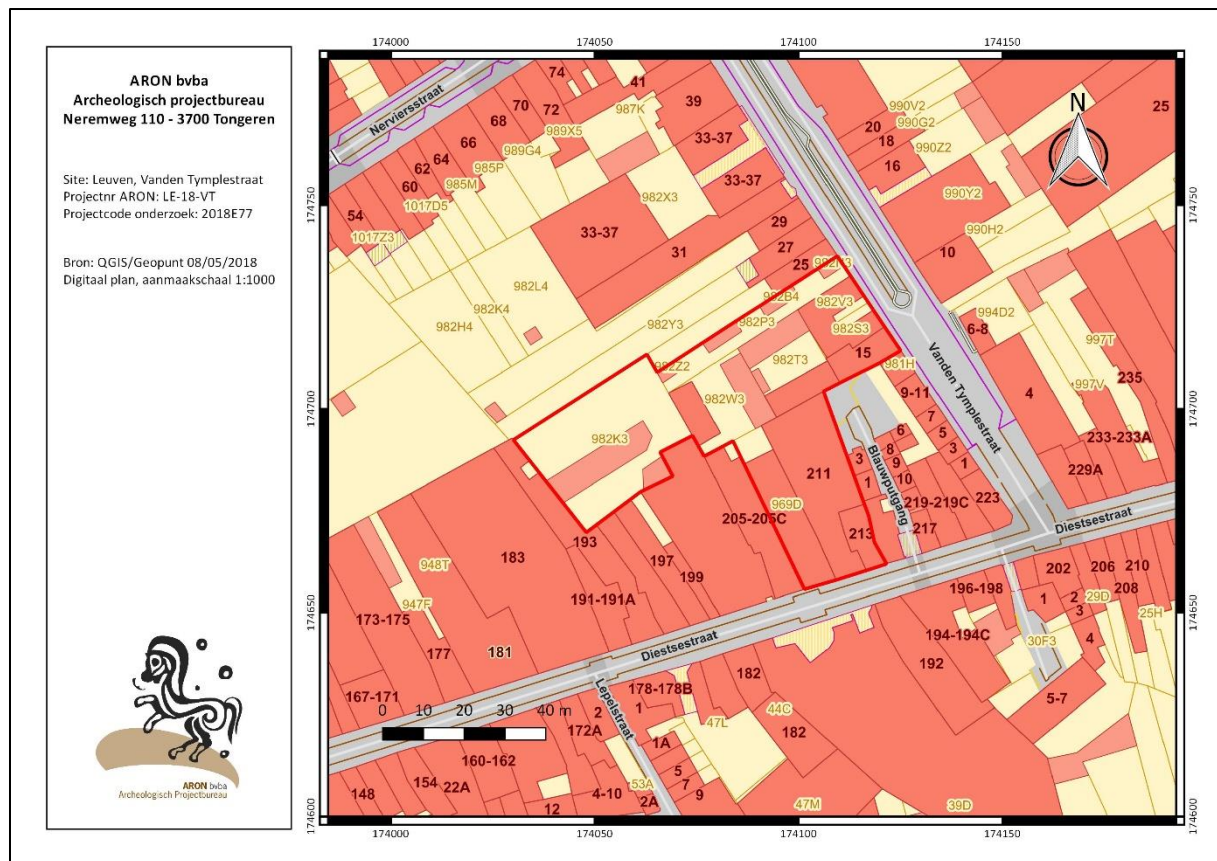
1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2018E77	
Naam en erkenningsnummer Archeoloog	Inge Van de Staey OE/ERK/Archeoloog/2015/00087	
Rechtspersoon	ARON bvba Archeologisch Projectbureau, Neremweg 110, 3700 Tongeren OE/ERK/Archeoloog/2015/00006	
Actoren en specialisten binnen het project	Functie	Naam
	Projectleiding Erkend archeoloog	Petra Driesen Inge Van de Staey
Extern wetenschappelijk advies	Nvt.	Nvt.
Locatiegegevens	Leuven, Diestsestraat, Vanden Tymplestraat	
Oppervlakte	Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3350 m ² .	
Bounding box coördinaten	xMin,yMin 174030.02,174655.75 : xMax,yMax 174125.02,174737.50	
Kadasternummers	Leuven, 1 ^{ste} AFD, Sect. A, percelen 973E, 970V, 969D, 982K3, 982W3, 982T3, 982P3, 982Z2, 982A4, 982B4, 982N3, 982V3, 982S3 en 982C4	
Thesaurusthermen ¹⁰	Bureauonderzoek, Leuven, Diestsestraat, Vanden Tymplestraat	
Overzichtsplan verstoringen	Zie <i>BIJLAGE 6: Overzichtsplan aanwezige nutsleidingen op bestaande toestand (BT)</i> .	

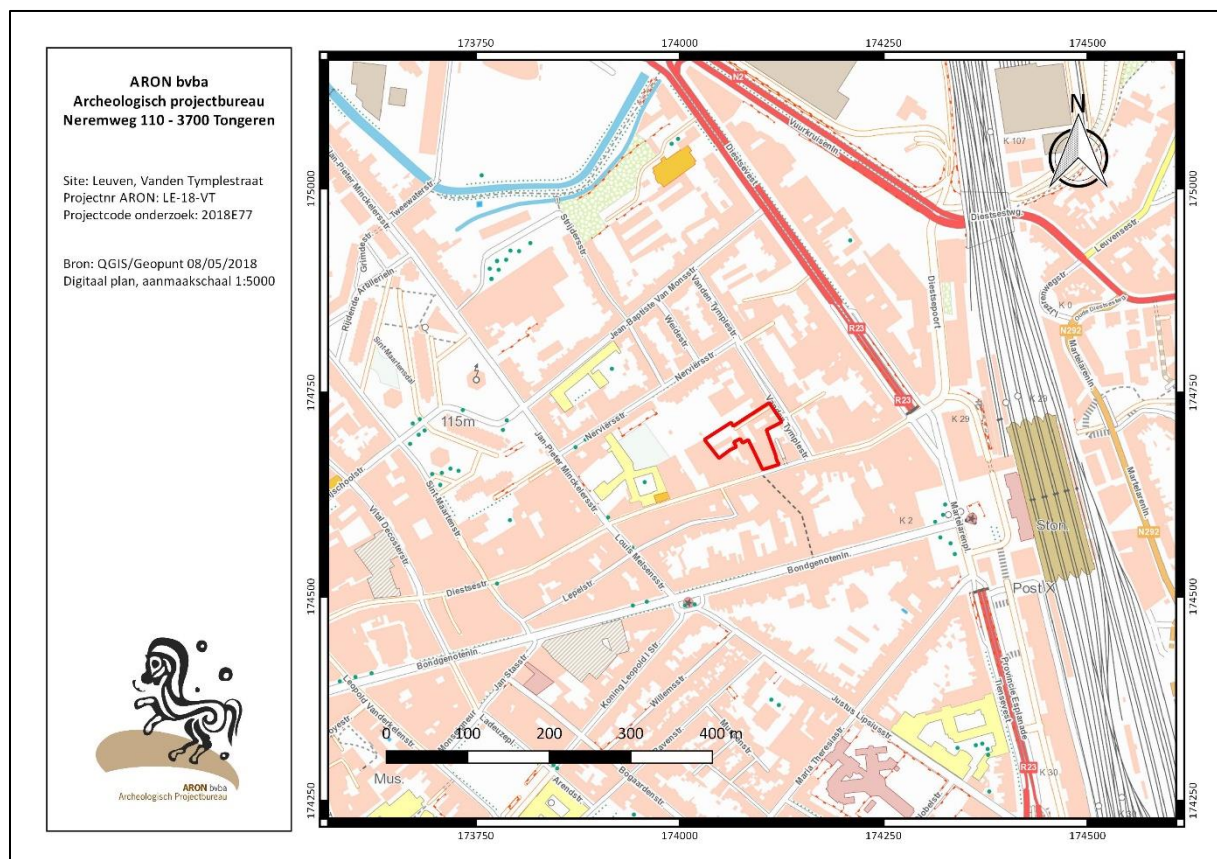
⁹ CGP 2016, 47.

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

Afb. 1: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van het onderzoeksterrein in het rood

Afb. 2: Uittreksel uit de topografische kaart met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood (Uittreksels uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be)

1.2 Archeologische voorkennis

Op het onderzoeksterrein werd tot op heden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de onmiddellijke omgeving van het terrein zijn wel enkele CAI-locaties gekend die gerelateerd kunnen worden aan de middeleeuwse of recentere bewoning of infrastructuur (stadsomwalling).

1.3 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden

Het archeologisch bureauonderzoek heeft als doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken, de bewaringstoestand en de wetenschappelijke waarde ervan en zijn relatie met het landschap. Verder wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd, van de uitvoeringswijze van deze werken en van de potentiële impact van deze werken op het bodemarchief.¹¹

Gezien het onderzoeksgebied gelegen is in een zone met een hoge densiteit aan bebouwing in het verleden, dient tevens bijzondere aandacht besteed te worden aan de bouwhistoriek in het gebied. Het gaat om een bureauonderzoek in een zone die gelegen is binnen de historische stadskern van Leuven.

Volgende onderzoeksvragen dienen tijdens het bureauonderzoek behandeld te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische gegevens in het projectgebied?
- Welke informatie geven de gekende historische en iconografische gegevens van het projectgebied?
- Hoe is de evolutie van de historische bebouwing van het terrein?
- Wat is de geschiedenis van het landgebruik van het terrein?
- Wat zijn de gekende verstoringen (van de huidige verhardingen, riolering, allerhande leidingen, enz)? Hoe diep gaan deze verstoringen en over welke oppervlakte verspreiden ze zich?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande en gekende bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Is verder aanvullend vooronderzoek noodzakelijk? Indien ja, motiveer de keuze van de te gebruiken methode.

Randvoorwaarden:

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd voor het volledige onderzoeksgebied. Er zijn dan ook geen randvoorwaarden van toepassing.

1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant op een ca. 3350 m² groot terrein, gelegen langs de Diestsestraat en Vanden Tymplestraat in Leuven (prov. Vlaams-Brabant) de bouw van een nieuwbouw die plaats geeft aan een 20-tal studio's, een 10-tal appartementen en een ruimte voor ondernemingsactiviteiten. De bouwblokken worden onderling verbonden door middel van een ondergrondse parking (*BIJLAGE 5*). Alvorens deze werken van start kunnen gaan, dienen de bestaande woonhuizen en verhardingen te worden afgebroken. Het terrein is kadastraal gekend als Leuven, 1ste AFD, Sect. A, percelen 973E, 970V, 969D, 982K3, 982W3, 982T3, 982P3, 982Z2, 982A4, 982B4, 982N3, 982V3, 982S3 en 982C4.

De meest ingrijpende bodemingreep omvat de aanleg van een ondergrondse parkeergarage over het ganse projectgebied. Deze parkeergarage zal tot een diepte van ca. -10,4 m (langs de Diestsestraat) en -9,4 m (langs de Vanden Tymplestraat) worden uitgegraven.

---

¹¹ CGP (2016), 48.

Afbraak bestaande bebouwing en verhardingen

De projectzone wordt ingenomen door enkele woonhuizen langs de Diestsestraat en de Vanden Tymplestraat. Het tussenliggende terrein wordt ingenomen door koterijen, garageboxen en verhardingen. In totaal is op deze manier ca. 1500 m² bebouwd en ca. 1850 m² verhard (*BIJLAGE 4*).

Momenteel is geweten dat het pand aan de Diestsestraat 213 deels onderkelderde is (vermoedelijk ca. 16 m²). Het pand aan de Diestsestraat 207/209 is volledig onderkelderde (ca. 425 m²). Ook het pand aan de Vanden Tymplestraat 15 zou gedeeltelijk onderkelderde zijn (ca. 25 m²).¹² Voor de onderkelderde delen kan uitgegaan worden van een diepte van ca. 2,5 m onder het maaiveld. Voor de delen die niet onderkelderde zijn, kan uitgegaan worden van een fundering die minstens tot op 80 cm diepte uitgegraven is. De garageboxen/koterijen zijn niet onderkelderde. Voor de afbraak hiervan kan een verstoring van ca. 45 cm verwacht worden. Op het terrein is echter een aanzienlijk hoogteverschil merkbaar. Plaatselijk kunnen deze verstoringen dan ook dieper reiken aangezien een deel van de boxen in de helling van het terrein werd ingegraven.

Voor het opbreken en verwijderen van de verhardingen, bestaande uit betonklinkers en kiezels (ca. 1850 m²), zullen de verstoringen niet dieper gaan dan de reeds geroerde bodem (ca. 45 cm onder het maaiveld).

De bodemingrepen zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine.

Bouw van een parkeergarage, handelsruimte en appartementen/studio's

Op het terrein wordt een nieuwbouw gerealiseerd die plaats geeft aan een 20-tal studio's, een 10-tal appartementen en een ruimte voor ondernemingsactiviteiten. Deze worden ondergebracht in twee bouwblokken die onderling verbonden worden door middel van een ondergrondse parking en een in-/uitrit vanuit de Vanden Tymplestraat. Deze parkeergarage voorziet plaats voor 200 wagens, verspreidt over 3 bouwlagen ondergronds. Gezien het aanzienlijke niveauverschil op het terrein is hiervoor een afgraving van ca. -10,4 m (langs de Diestsestraat) en -9,4 m (langs de Vanden Tymplestraat) voorzien (*BIJLAGE 5d, terreindoorsnede*).

Deze uitgravingen zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine

Nutsleidingen

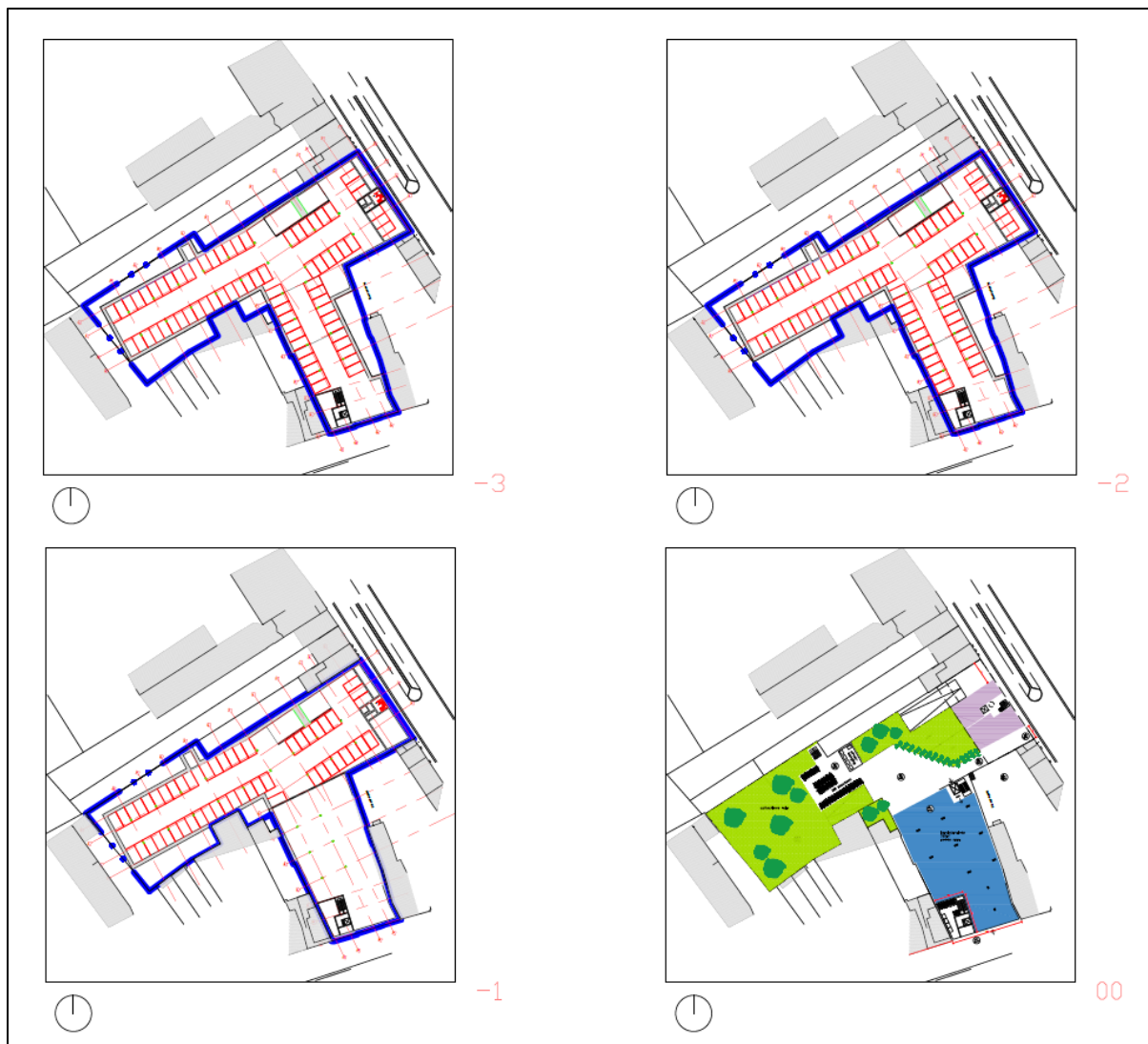
Concrete info betreffende de aanleg van nutsleidingen is niet gekend. Er kan echter van uitgegaan worden dat de leidingen gevat zullen zitten in de kelders onder de nieuwbouw.

Werfzone

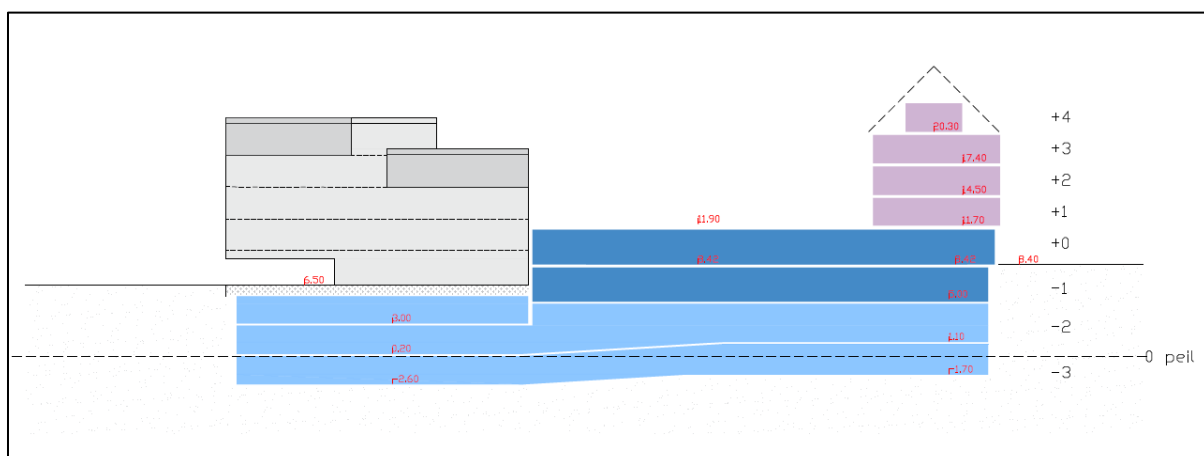
De werfzone bevindt zich volledig binnen het projectgebied. Hiervoor worden geen bijkomende bodemingrepen voorzien.

---

¹² Informatie verkregen via Helena Vanderlinden (ar-te Architecten) en op basis van een terreinbezoek dd 24/07/2018.

Afb. 3: Ontwerpplan van de nieuwbouw (niveau -3 tot 0) (Bron: Ar-te Architecten, digitaal plan, dd 27.04.2018, aanmaatschaal onbekend, code 2018E77).

Afb. 4: Snede (Bron: Ar-te Architecten, digitaal plan, dd 27.04.2018, aanmaatschaal onbekend, code 2018E77).

1.5 Werkwijze, verloop en actoren

Niettegenstaande het bureauonderzoek betrekking heeft op een zone die gekenmerkt wordt door een hoge densiteit aan bebouwing in het verleden, werd ook aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Volgende kaarten werden in het kader van dit deelaspect van het vooronderzoek dan ook geraadpleegd: de topografische kaart, de bodemkaart, de bodemerosiekaart, de bodemgebruikskaart, de quartair geologische kaart, de tertiair geologische kaart en *Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (AGIV)*. Voor het projectgebied bestaat geen geomorfologische kaart. Wel werd een geomorfologische beschrijving opgemaakt door Goossens, E. in het toelichtingsboekje bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad Leuven.¹³ Deze beschrijving werd eveneens doorgenomen.

Om een inzicht te bekomen in de reeds gekende archeologische waarden binnen het projectgebied en zijn directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd.¹⁴ Deze online inventaris, opgesteld door het *Agentschap Onroerend Erfgoed* van de Vlaamse Overheid, biedt een overzicht van alle tot nu toe gekende archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Voor zover voorhanden werd gebruik gemaakt van verschillende publicaties die betreffende archeologische vondsten en uitgevoerde opgravingen in de omgeving verschenen. Via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed werd eveneens de inventaris van de beschermde archeologische sites, de inventaris van vastgestelde archeologische zones en de inventaris van gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, geraadpleegd.

Voor het onderzoeksgebied zijn heel wat iconografische bronnen voorhanden. Een groot deel hiervan is beschikbaar via de website *Cartesius.be*. Verder werden ook de beschikbare kaarten via *Geopunt* geraadpleegd.

Volgende kaarten worden in het onderzoek opgenomen: de kaart opgemaakt door Jacob van Deventer (1500-1575), de plattegrond van Guicciardini (1583), een weergave van Leuven uit de eerste helft van de 17de eeuw (sn), een kaart opgemaakt door Blaeu (1649), een kaart uit de *Atlas De Wit* (1728), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van Graaf de Ferraris (1771-1778) en de Vandermaelenkaart (1846-1854). De *Atlas der Buurtwegen* en de Popp-kaart (1842-1879) bleken voor het projectgebied niet beschikbaar. werd het Primitief Kadasterplan (ca. 1830-1850) geraadpleegd via de websites *cartesius.be*.

Via de website *Cartesius.be* werden de topografische kaarten uit 1873, 1904, 1939, 1969 en 1981, opgemaakt door het Nationaal Geografisch Instituut en zijn voorgangers, bestudeerd. De topografische kaart van 1873 en 1939 zijn in het bureauonderzoek opgenomen. De overige kaarten worden niet afgebeeld aangezien ze eenzelfde situatie weergeven. Ook werden oude luchtfoto's die eveneens via de website *Geopunt.be* (AGIV) ontsloten zijn, bestudeerd.

Om het projectgebied historisch te kaderen werd geput uit een aantal monografieën en artikels, waarvan de referenties zijn opgenomen onder de bibliografie. Bijkomend archiefonderzoek is niet uitgevoerd omdat uit de analyse van het historisch kaartmateriaal geen grondgebruik naar voor komt dat dit noodzakelijk maakt. Het kaartmateriaal wijst op een zeer lage bewoningsdensiteit in het verleden. Een grondige studie van de beschikbare archivalische bronnen kan wel bijkomende informatie aandragen voor de middeleeuwse geschiedenis van het onderzoeksgebied, maar een dergelijk onderzoek is van een dusdanige omvang dat dit niet past binnen een archeologienota.

De ligging van ondergrondse kabels en leidingen werd opgevraagd via KLIP. De initiatiefnemer bezorgde de tot nu gekende informatie over het plangebied.

Een visuele terreininspectie werd uitgevoerd op 24/07/2018. Ook werden foto's aangeleverd door de initiatiefnemer (*BIJLAGE 7*). Op deze wijze kon een beeld bekomen worden van de huidige inrichting en de gaafheid van het onderzoeksgebied.

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door *Inge Van de Staey* van het archeologisch projectbureau Aron bvba en intern begeleid door Petra Driesen.

---

¹³ Goossens (2007), 36-37.

¹⁴ <https://geo.onroerenderfgoed.be/> en <http://cai.onroerenderfgoed.be/>

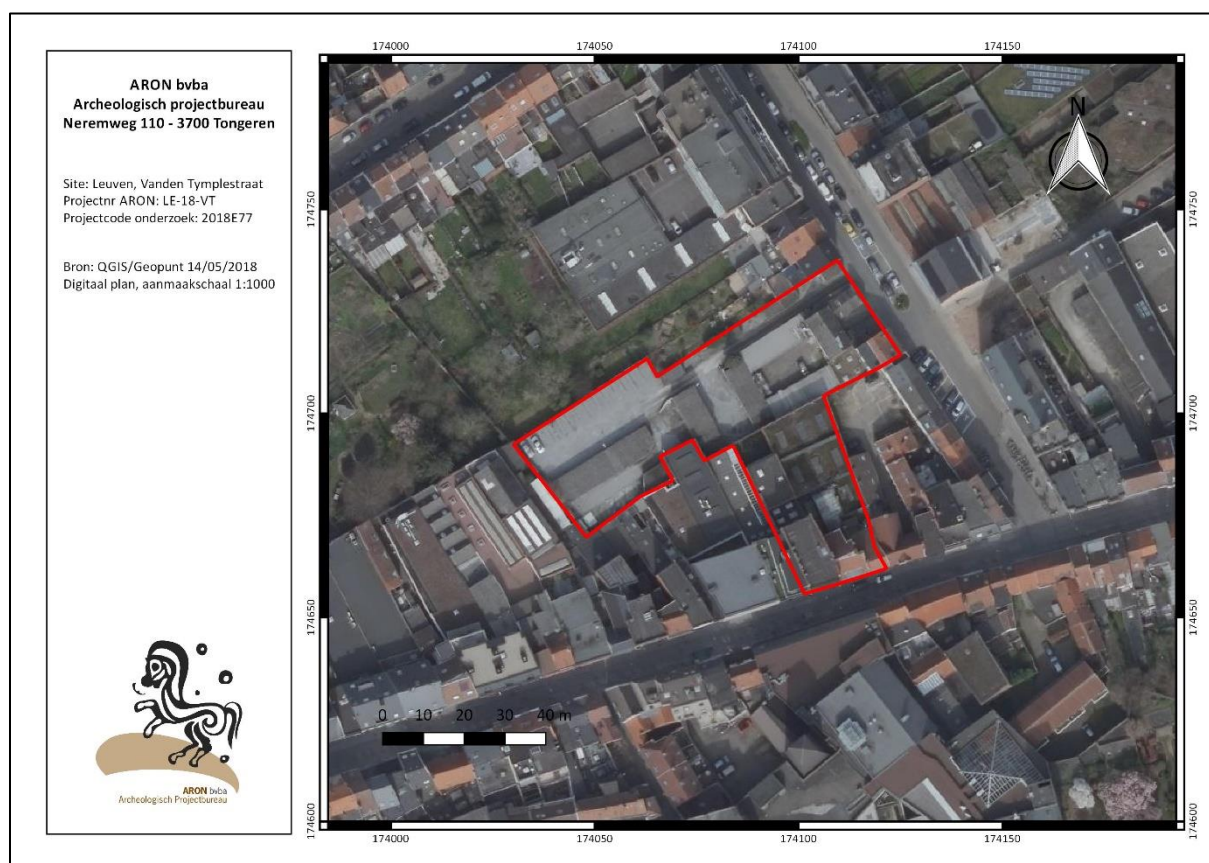
2. Assessment

2.1 Situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein heeft een oppervlakte van circa 3350 m² en is kadastraal gekend als Leuven, 1ste AFD, Sect. A, percelen 973E, 970V, 969D, 982K3, 982W3, 982T3, 982P3, 982Z2, 982A4, 982B4, 982N3, 982V3, 982S3 en 982C4.

Het terrein situeert zich in het oosten van de historische stadskern van Leuven en wordt in het zuiden begrensd door de Diestsestraat en in het oosten door de Vanden Tymplestraat. Langs de straatzijde is het projectgebied bebouwd. Drie bouwblokken zijn gelegen aan de Diestsestraat, een eengezinswoning bevindt zich langs de Vanden Tymplestraat. De rest van het terrein wordt ingenomen door koterijen, garageboxen en verhardingen (*Afb. 5 – Afb. 9, BIJLAGE 4 en BIJLAGE 7*). Dit komt overeen met de situatie op de bodembedekkingskaart 2012.

Het onderzoeksterrein ligt volledig in de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Leuven (besluit ID 5900). Het pand aan de Diestsestraat 213 is vastgesteld als bouwkundig Erfgoed (ID5825).¹⁵

Afb.5: Kleurenorthofoto uit 2017 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

¹⁵ Het pand werd door mevrouw Joke Buys bezocht en in zeer slechte staat bevonden. Ook het pand aan de Diestsestraat nr. 207/209 was tot voor kort opgenomen in de inventaris van onroerend erfgoed. Na een bezoek met mevrouw Joke Buys werd vastgesteld dat er niet langer erfgoedwaarde aanwezig is in het pand gelegen te Diestsestraat nr. 207/209, mits dit reeds afgebroken en opnieuw gebouwd werd in de jaren '70 (Bron: Initiatiefnemer).

Afb. 6 (links): Zicht op de gevels langs de Diestsestraat, zicht vanuit het oosten (foto initiatiefnemer, dd. 2018)

Afb. 7 (rechts): Zicht op de gevel langs de Vanden Tymplestraat, zicht vanuit het oosten (foto initiatiefnemer, dd. 2018)

Afb. 8: Zicht op het achterliggende terrein met aanwezigheid van meerdere garageboxen, zicht vanuit het oosten (foto initiatiefnemer, dd. 2018)

Afb. 9: Zicht op het achterliggende terrein met aanwezigheid van meerdere garageboxen, zicht vanuit het noorden (foto initiatiefnemer, dd. 2018)

De middeleeuwse stad ontwikkelde zich op het raakpunt van drie geografische gebieden: de vlakte van laag-België, de heuvelruggen van het Hageland en het Brabants leemplateau en dit in samenhang met de diep ingesneden alluviale vlakte van de waterlopen de Dijle en de Voer met de bijrivieren de Molenbeek en de Leibeek.

Ondanks de morfologische verscheidenheid is de stad Leuven concentrisch uitgegroeid waarbij de lage stadsgedeelten in de alluviale vlakten liggen en de hogere op de naastliggende rivierterrassen met steilere hellingen. Het onderzoeksgebied zelf ligt op de rand van het NO-ZW-georiënteerde stromingsgebied van de Dijle en de Vunt, die ca. 350 m ten noorden van het onderzoeksgebied stromen (Afb. 10).

Een detailweergave van het digitaal hoogtemodel toont enkele aanzienlijke hoogteverschillen op het terrein zelf. Het zuidelijke en westelijke deel van het terrein liggen met een hoogte van ca. 26,2 tot 25,3 m TAW beduidend hoger dan het centrale en oostelijke deel, dat zich op een hoogte van ca. 24,1 tot 23,7 m TAW situeert (Afb. 11-Afb. 12).

De tertiair geologische kaart geeft voor het onderzoeksgebied *de Formatie van Brussel* weer (Afb. 13, geel). Het betreft een bleekgrijs fijn zand, kalkhoudend, soms fossielhoudend met kiezel- en kalkzandsteenbanken.

Het Quartair werd gekenmerkt door een cyclische afkoeling van het klimaat tijdens de ijstijden, dat toen in onze streken van het periglaciaire type was. Door winden uit noord-noordwestelijke richting werd leem en zand meegevoerd en afgezet van zodra de wind haar energie moest verbruiken om over reliëfhindernissen te komen. Zo werd Midden-België bedekt door een zandleem- tot leemmantel.¹⁶

Bovenop de Tertiaire afzettingen wordt het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied volgens de Quartairprofieltypekaart zo ingenomen door zandleemafzettingen (Afb. 14, donkergroen). Het noordelijke deel wordt ingenomen door rivierafzettingen (Afb. 14, geel), waarvan de oudste afzettingen gevormd worden door veen van *het Lid van Rotselaar*. Deze veengroei kan reeds in het Alleröd een aanvang hebben genomen. Mits een korte onderbreking in de jongere Dryas is deze veengroei continu aanwezig tot het begin van het Atlanticum. De hier boven liggende kleiige lemen en lemen van het *Lid van Korbeek-Dijle* zijn afgezet vanaf het Atlanticum.¹⁷

De volledige historische stadskern van Leuven wordt op de bodemkaart (Afb. 15) aangeduid als bebouwde zone. Het betreft een kunstmatige bodem die zodanig door de mens beïnvloed is dat de textuur, de drainageklasse en de profielontwikkeling niet meer bepaald kunnen worden. Verder rondom de stad, afhankelijk van hun ligging, komen volgende bodemseries voor. De vallei van de Dijle is opgebouwd uit alluviale gronden op lemig of zandlemig materiaal, ten noorden van Leuven komen veengebieden voor. De rondom Leuven liggende bodems op de heuvels van het Hageland en het Brabants plateau bestaan hoofdzakelijk uit zandige leem en leembodems.¹⁸

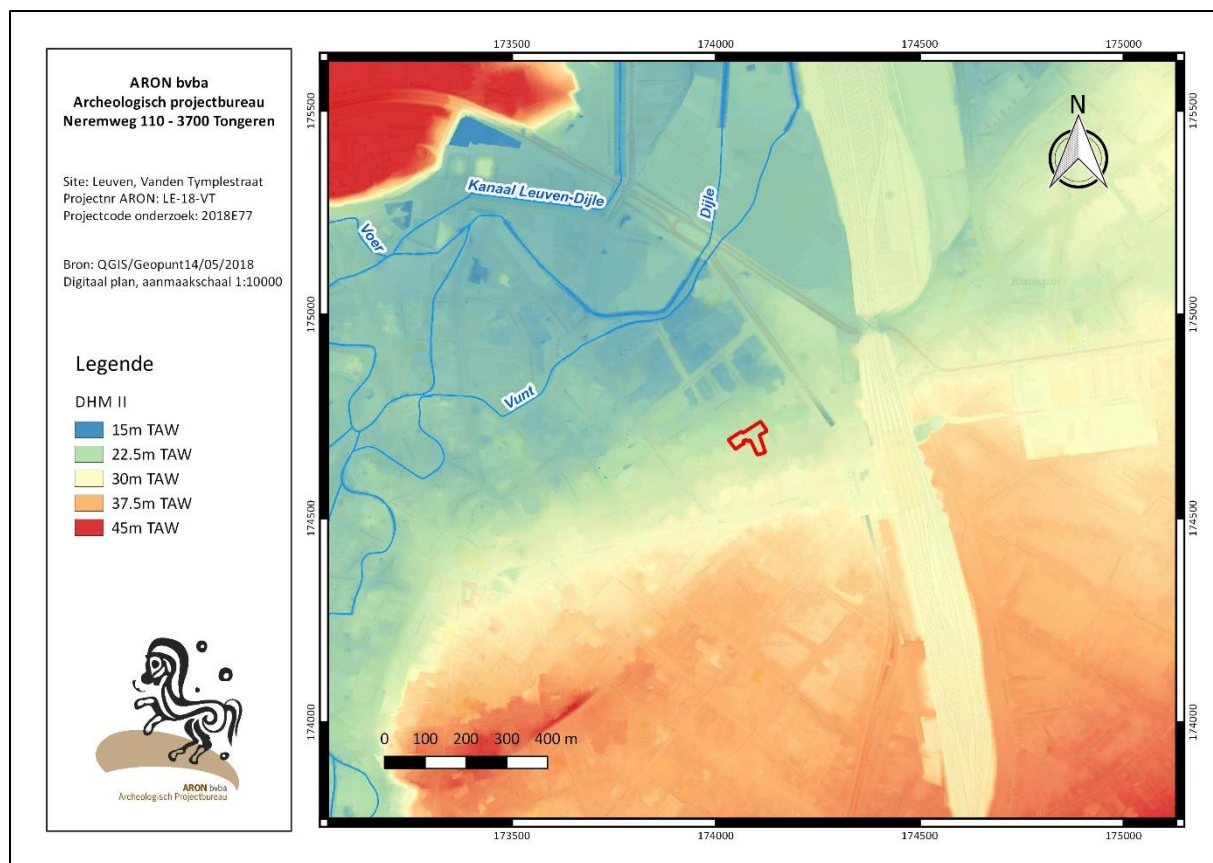
De *potentiële bodemerosiekaart uit 2018* (Afb. 16) geeft geen informatie weer met betrekking tot het onderzoeksgebied. Percelen rondom de stad worden gekenmerkt door een verscheiden kans op bodemerosie, van laag tot zeer hoog. Het hele onderzoeksgebied wordt ingenomen door gebouwen en verhardingen en zal daarom momenteel geen erosie kennen. Ook in oorsprong speelde erosie vermoedelijke eerder een geringe rol.

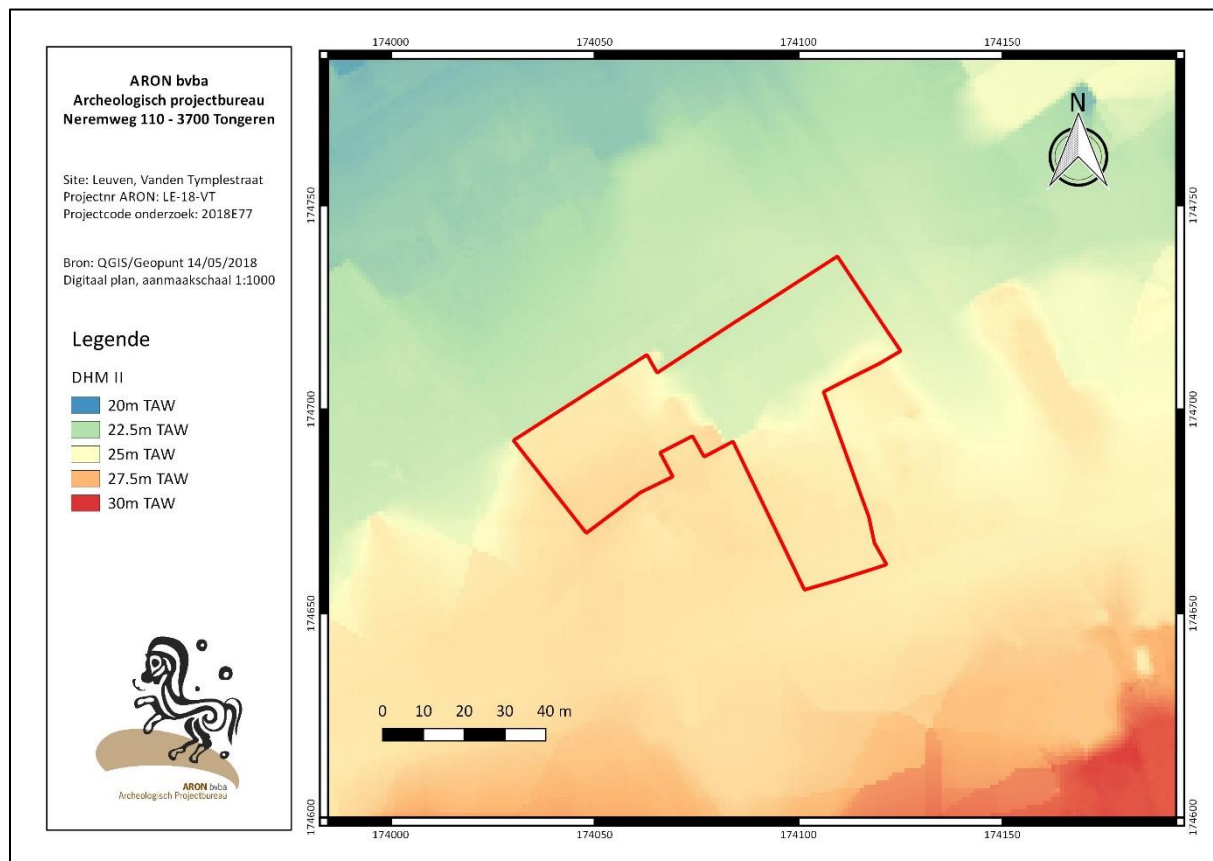
¹⁶ Goossens (2007), 36.

¹⁷ Goossens (2007), 27-28.

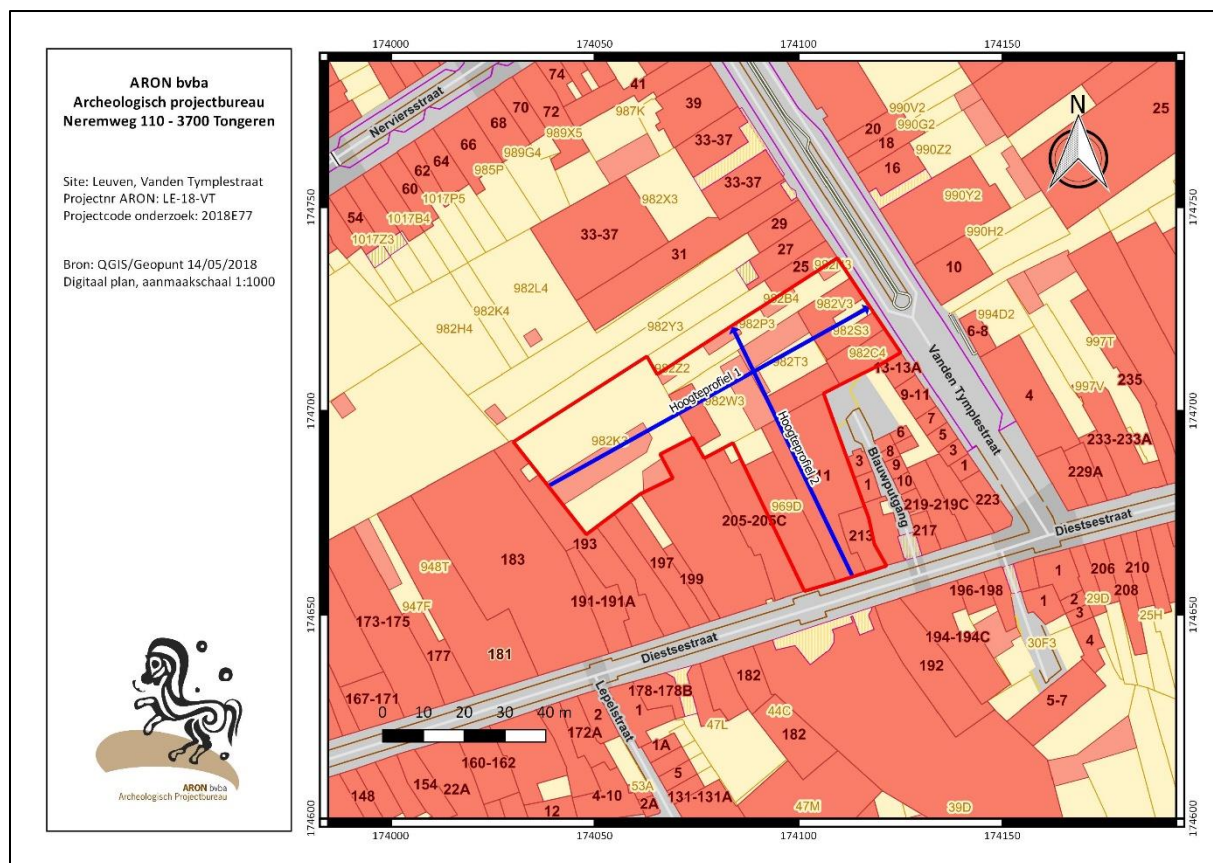
¹⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140040>; Baeyens (1959), 20.

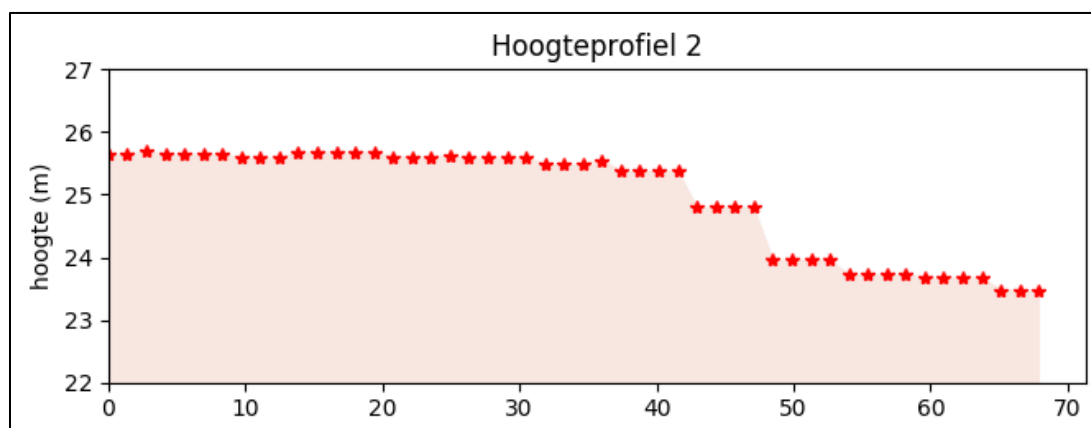
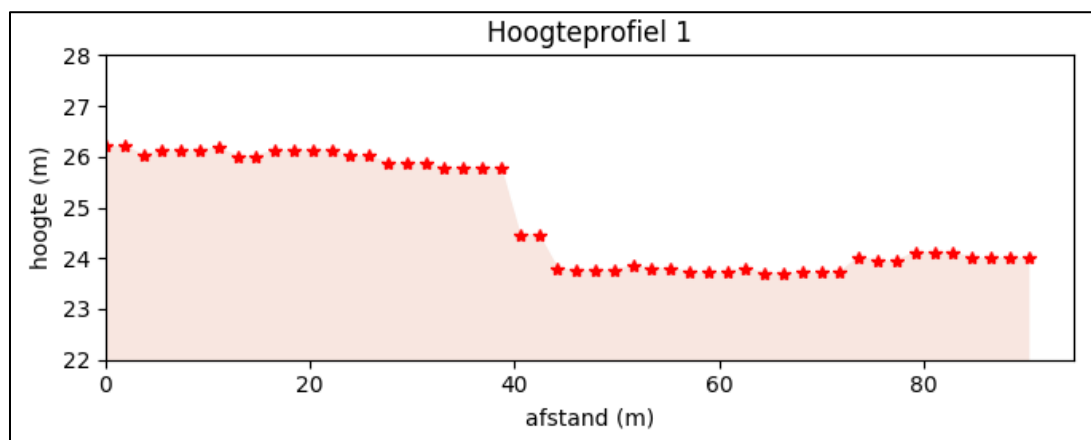
Afb. 10: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood. (Uittreksel uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be).

Afb. 11: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

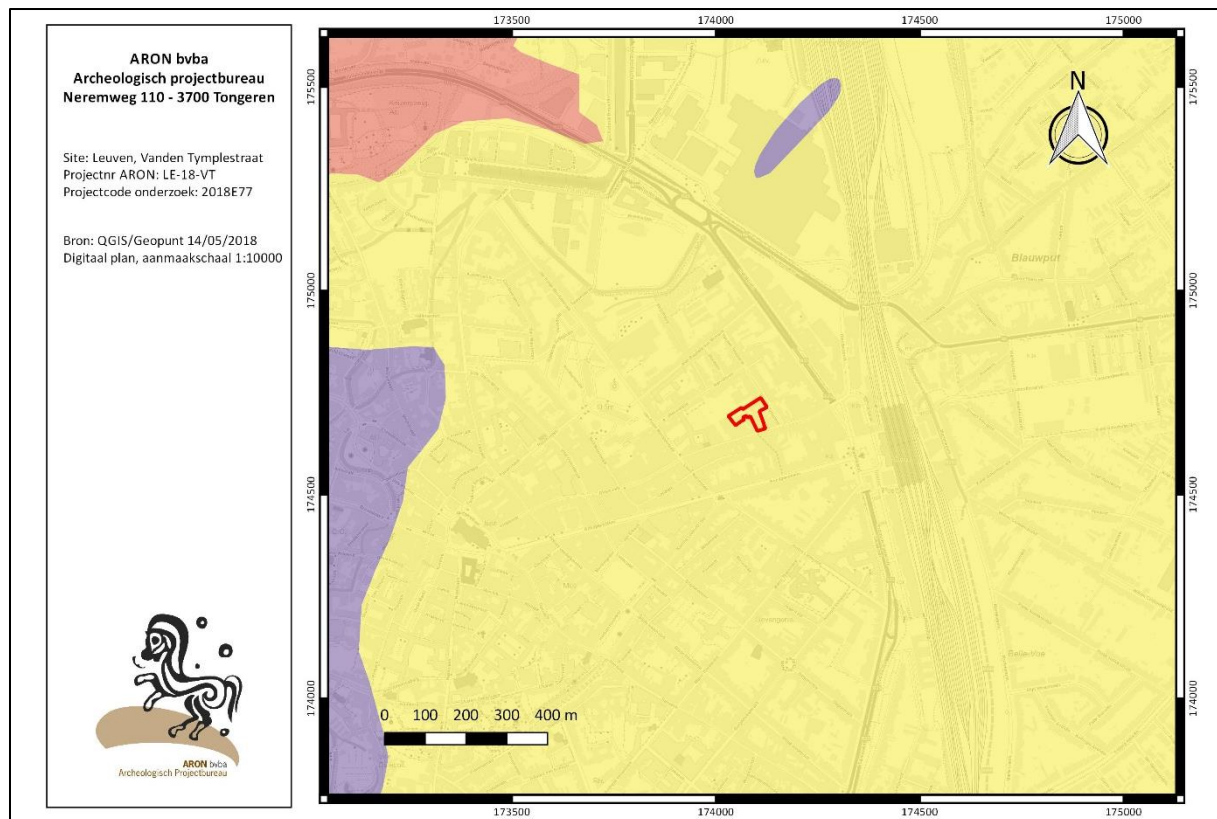

Afb. 12.1: Situering hoogteprofielen (blauw) op het onderzoeksterrein (rood).

Afb. 12.2: Hoogteprofielen van het onderzoeksterrein (QGIS/Geopunt, digitaal plan, dd. 14/05/2018, 2018E77).

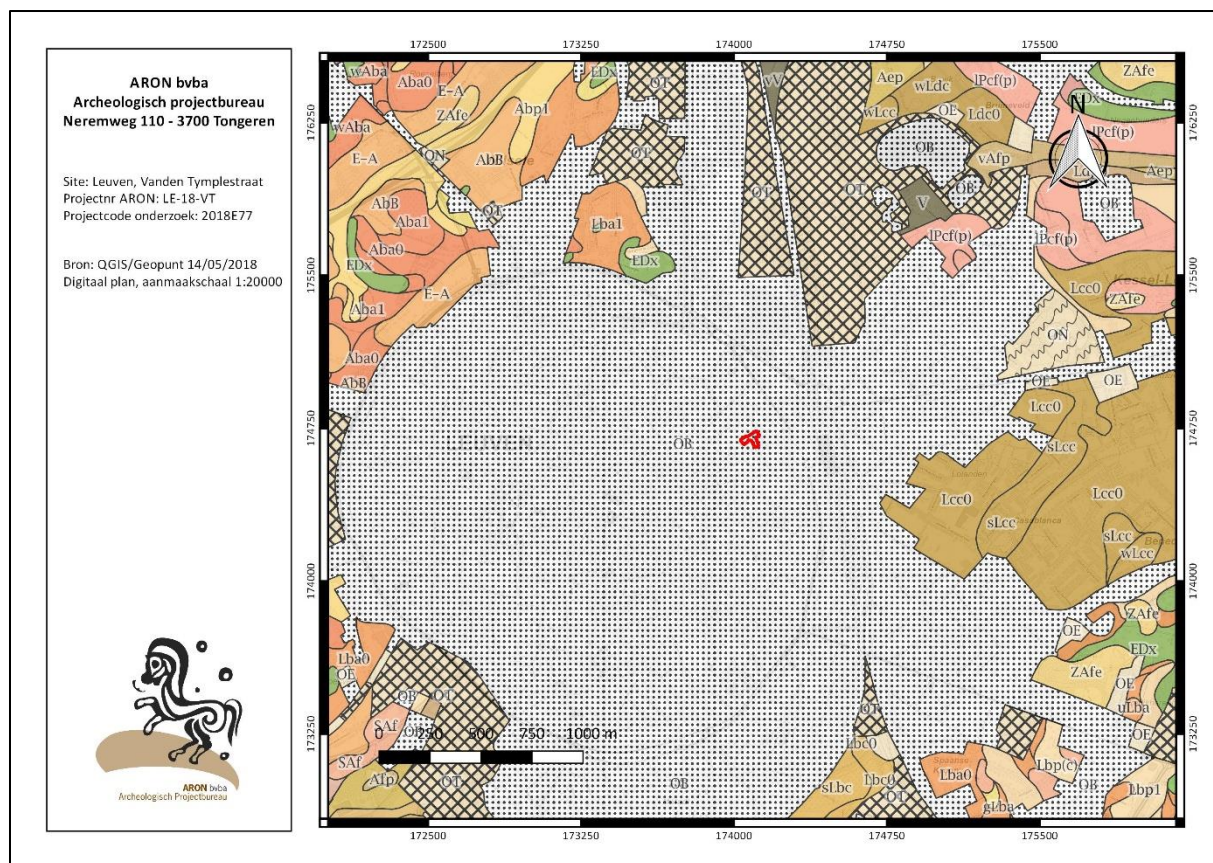

Afb. 13: Uittreksel tertiaire kaart 32 Leuven met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood (Geel: Formatie van Brussel; Roze: Formatie van Diest; Paars: Formatie van Kortrijk). (Uittreksel uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be).

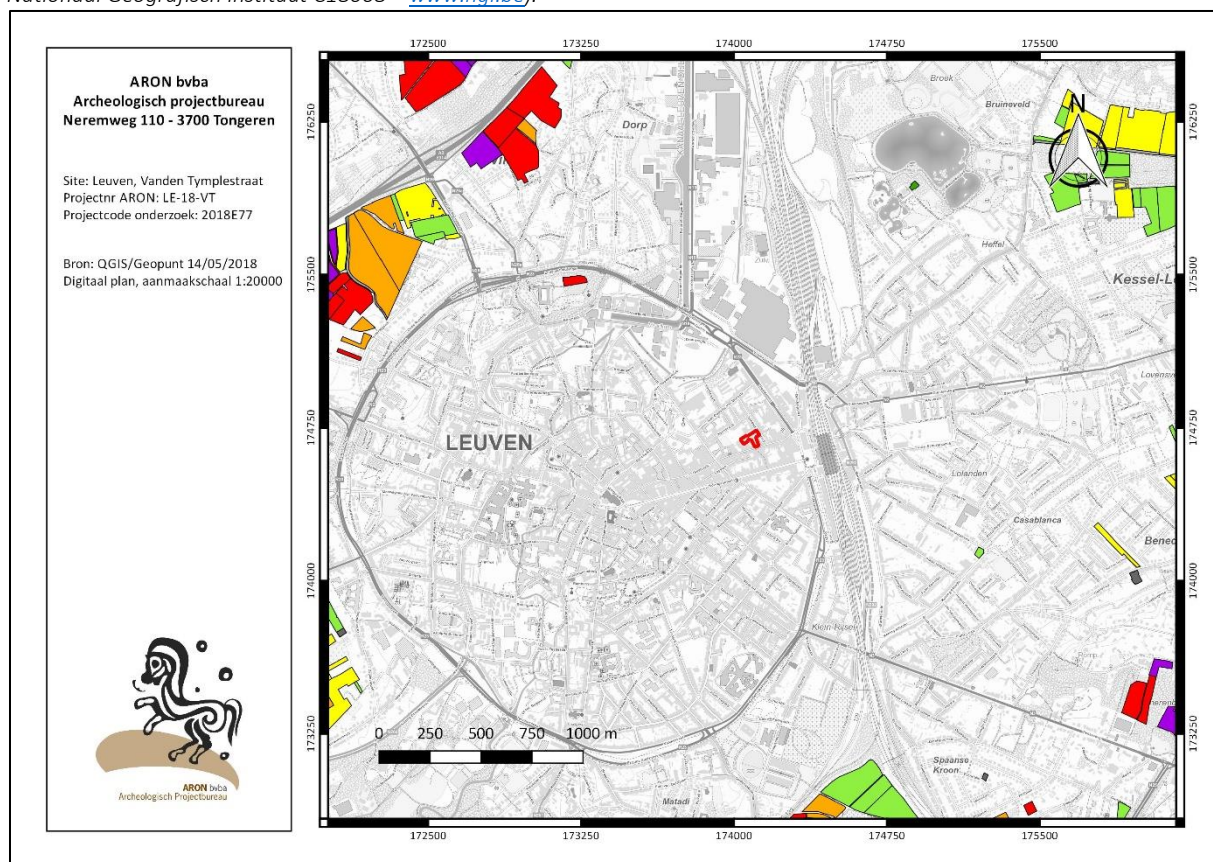

Afb. 14: Uittreksel Quartair profieltypekaart kaartblad 32 Leuven met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood (Zandleemafzettingen (groen); venige kleiige leem van Korbeek-Dijle op veen van Rotselaar (geel); Leem en zandige leem van Rotspoel op venige kleiige leem van Korbeek-Dijle op Veen van Rotselaar (paars). (Uittreksels uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be).

Afb. 15: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksterrein in het rood (Uittreksels uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be).

Afb. 16: Potentiële bodemerosiekaart per perceel 2018 met aanduiding van het onderzoeksterrein in het rood (Uittreksels uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be).

2.2 Historische situering

2.2.1 Beknopte historiek van Leuven¹⁹

De eerste vermelding van Leuven, *Luanium*, dateert uit 884. De naam zou mogelijk teruggaan op het oud-Germaanse *lubanja* wat 'de geliefde' betekent. Een andere verklaring duidt *Loven* aan als *lo* voor 'bos' en *ven* voor 'moeras', een 'moeras in het bos'.

De morfologie van de historische stadskern van Leuven weerspiegelt goed de ontwikkeling van de pre-stedelijke nederzetting tot een stedelijke stadskern met een eerste omwalling omstreeks 1165 en een tweede omwalling rond 1356, die later werd omgevormd tot de huidige ring.

Nadat het graafschap Leuven uitgroeide tot het hertogdom Brabant (1188) werden door hertog Hendrik I in het begin van de 13de eeuw de Tempeliers uitgenodigd om zich te vestigen op de, toen nog buiten de stad gelegen, Keizersberg en laat hij hier in 1232 een nieuwe burcht bouwen. In de 12de en 13de eeuw worden in Leuven talrijke openbare gebouwen opgericht. Ook zorginstellingen vonden hun oorsprong in de 13de eeuw. Verder werden door de hertog kloosterorden uitgenodigd om zich in Leuven en omgeving te vestigen.

In het begin van de 14de eeuw ontwikkelde de stad zich bijzonder snel, onder meer door zijn gunstige economische ligging op de kruising van de aftakking van de grote handelsweg Keulen-Brugge met de Dijle. Leuven, als centrum van het Hertogdom Brabant, kende een sterke economische bloei, vooral van de lakenindustrie. Hierdoor werden talrijke handelsgebouwen opgericht. De bebouwing was niet aaneengesloten, ertussen bevonden zich tuinen en wijngaarden. Door deze economische en bevolkingsgroei werd de eerste stadsomwalling te klein en werd in 1356 een tweede stadsomwalling gerealiseerd. De aanleg deze tweede stadsomwalling betekende bijna een zesvoudige uitbreiding van de oppervlakte binnen de muren. De omwalling had 8 poorten: de Naamsepoort, de Oude Brusselsepoort, de Wijngaardpoort, de Mechelsepoort, de Aarschotsepoort, de Diestsepoort, de Tiensepoort en de Parkpoort. De wallen en grachten domineerden het uitzicht van de stad tot midden 19de eeuw.

In de 15de eeuw werd de Universiteit van Leuven gesticht door hertog Jan IV van Brabant (1425) alsook meerdere onderwijsgebouwen, pedagogieën en colleges.

Op het einde van de 15de en het begin van de 16de eeuw kende Leuven een ware crisis die leidde tot een dieptepunt in de geschiedenis van de stad. Toch was er een korte heropleving en kende men een zekere economische welvaart. Vanaf het midden van 16de eeuw braken er donkere tijden aan voor Leuven. Na een korte heropleving onder Albrecht en Isabella in het begin van de 17de eeuw bleef Leuven de rest van deze eeuw volledige onbelangrijk.

Vanaf het Oostenrijkse bewind en met de komst van de industrie bloeide Leuven weer op. Tijdens de 19de eeuw groeide Leuven verder en werd de stedelijke kern volgebouwd. De buitenste ringmuur en bijhorende poorten werden in het kader van de nieuwe stadsontwikkeling volledig afgebroken (vanaf 1805) en nieuwe pleinen en straten werden gecreëerd. Ook tijdens het daaropvolgende Hollands bewind ging de ontmanteling van de stadswallen (1812-1828) en poorten verder.

2.2.2. Beknopte historiek van het onderzoeksterrein en haar omgeving

De Diestsestraat vormt samen met de Brusselse-, Mechelse-, Naamse- en Tiensestraat één van de vijf hoofdwegen die de stadskern met het ommeland verbonden, en waarop de opeenvolgende stadspoorten van de 12de - en 14de -eeuwse omwallingen aansloten. Haar vroegste benaming, de *Oppendorpstraete*, verwijst naar het hoger gelegen gelijknamige gehucht dat zich, ongeveer aan de kruising met de huidige Vital Decosterstraat, zich vanaf de 11de eeuw ontwikkelde.

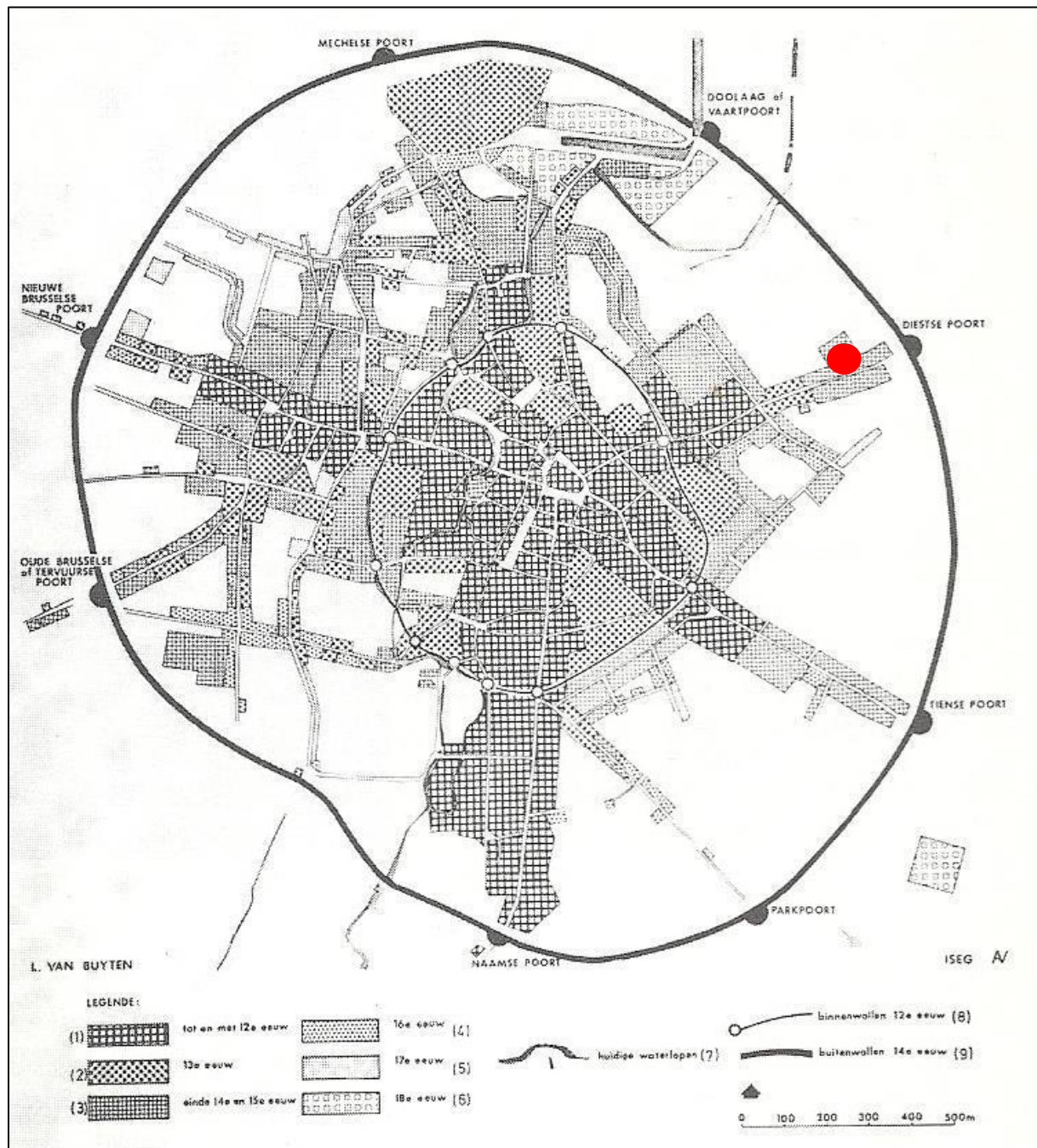
---

¹⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140040>

In de 14de eeuw komt algemeen als benaming 'Dorpstraat' in voege en - als uitvalsweg naar de stad Diest - vanaf het midden van de 18de eeuw de huidige benaming 'Diestsestraat'. In eerste instantie bevond een stadspoort zich ter hoogte van de V. Decosterstraat. Bij het bouwen van de tweede vestinggordel werd in 1361, ter hoogte van de huidige Diestevest, de Diestsepoort opgetrokken.

Op de ontwikkelingskaart van Leuven, aangemaakt door Vandekerchove, wordt het onderzoeksterrein, gelegen langs de Diestsestraat, aangeduid als ontwikkelt in de 16de eeuw (Afb. 17).

Afb. 17: Ontwikkelingskaart van Leuven met schematische aanduiding van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Vandekerchove 1996, 101).

Archivalische bronnen geven een meer geringe bebouwingsdensiteit in het laatste straatgedeelte, waar het landelijke aspect nog tot uiting kwam in de verspreide bebouwing en het voorkomen van hofsteden en pachthoven met schuren. De Vanden Tymplestraat is zo genoemd naar het voormalige "Hof van den Tymple", dat vanaf de 15de eeuw de residentie was van deze gelijknamige patriciërsfamilie en in de 18de eeuw bewoond werd door de adellijke geslachten de Merode - de Rubempré. Volgens A. Meulemans werd het domein grosso modo begrensd

door de priorij Sint-Maarten, De Leibeek, de stadsvesten en de Diestsestraat. Toen op het einde van de 18de eeuw het complexe eigendom op het einde van de 18de eeuw verkaveld en verkocht aan particulieren werd, bedroeg het volgens de wijkboeken 5 bunder, 3 dagmaal en 35 roeden (ca. 7,5 ha). Het eigenlijke patriciërshof bleef bestaan tot halfweg de 20ste eeuw: in de jaren 1960 werd het gedeeltelijk en in de jaren 1980 volledig gesloopt.

Met de aanleg van het Leuvense station in 1839-1840 en het spoorlijntraject Mechelen-Leuven-Tienen ontwikkelde de Diestsestraat zich tot een drukke doorgang- en verbindingssas tussen de stadskern en het station waardoor het handelsaspect van de straat sterk toenam. De Eerste en Tweede wereldoorlogen zorgden er echter voor dat een groot deel van de straat in de as werd gelegd, waarna de wederopgebouwde panden voornamelijk bestemd waren voor winkel/woonruimtes. Van de diverse 19de-eeuwse gangen, die voornamelijk het laatste straatgedeelte typeerden, bleef enkel de "Blauwputgang", vlak langs het onderzoeksterrein gelegen, nog vrij gaaf behouden.²⁰

De cartografische bronnen geven aan dat het onderzoeksgebied de voorbije eeuwen bebouwd was langs de Diestsestraat, de rest van het terrein was in gebruik als tuin, akker- of weideland, mogelijk toebehorende tot het erf van het "Hof van den Tymple". Net ten oosten van het terrein, ter hoogte van de huidige Vanden Tymplestraat, liep een veldweg naar het hof dat net ten noorden van het onderzoeksterrein te situeren is.

Een eerste belangrijke cartografische bron is afkomstig van cartograaf **Jacob van Deventer** (ca. 1500-1575, *Afb. 18*). De Diestsestraat is langs weersijden bebouwd, zo ook ter hoogte van het onderzoeksterrein. Het achterliggende terrein is onbebouwd en in gebruik als tuin, akker- of weideland. De Vanden Tymplestraat is nog niet zichtbaar.

De **kaart van Guicciardini** (1583, *Afb. 19*) geeft een vergelijkbaar beeld, hoewel de bebouwing langs de Diestsestraat minder aaneengesloten lijkt. Net ten oosten van het projectgebied bevindt zich een groter afgesloten erf met enkele aaneengesloten huisjes langs de straatzijde. In de met een muur afgebakende tuin van dit erf wordt een langwerpige O-W georiënteerd gebouw weergegeven.

Een **weergave van Leuven uit de eerste helft van de 17de eeuw** (*Afb. 20*), waarvan de uitvoerder onbekend is, geeft in beperkte mate bebouwing weer op de achterliggende terreinen. Op de kaart opgemaakt door **Blaeu** (1649, *Afb. 21*) is dit niet het geval. Deze kaart geeft een vergelijkbare toestand weer als de 16de-eeuwse kaarten en is vermoedelijk hierop gebaseerd. Ook een kaart uit de **Atlas De Wit** (1728) geeft eenzelfde toestand weer.

Algemeen wordt aangenomen dat de bewoning langs de Diestsestraat denser was in de 16de/17de eeuw dan in de 18de eeuw. Op basis van archiefonderzoek duidt Meulemans de middeleeuwse huizen ter hoogte van het onderzoeksterrein langs de Diestsestraat aan als *Het Nieuhuys*, *De Sabel*, *Het Hooghuys*, *Het Tobbeken* en *De Lessenaer*. *Het Nieuhuys*, *De Sabel* en *Het Hooghuys* bestond uit een huizengroep van drie woningen, die thans de nummers 205 tot 207 omvat. Op de gevels vormden de ankers het jaartal 1651. De telling van 1597 vermeldt de naam van *het Hooghuys* als toebehorende aan een hoefsmid. De huisnaam *Het Tobbeken* verradt het beroep van de naamgever: een tobbeken is een lage kuip met handvatten. In 1609 stond het huis leeg.²¹

Ook op de **Kabinetskaart van Ferraris** (1771-1778, *Afb. 22*) wordt enkel langs de straatzijde van de Diestsestraat bebouwing weergegeven. Het oosten van het terrein wordt begrensd door een voorloper van de huidige Vanden Tymplestraat, die in de richting van het gelijknamige hof liep en zich net ten noord-noordoosten van het projectgebied situeert. De rest van de projectgebied wordt ingenomen door tuinen, mogelijk toebehorende aan het voornoemde hof (oosten) of van de huizen gelegen langs de Diestsestraat (westen).

Het **Primitief kadasterplan** (ca. 1830-1850, *Afb. 23*) geeft een vergelijkbaar beeld waarbij het onderzoeksgebied goed te situeren is net ten zuiden van het Hof Vanden Tymple. Op deze kaart is een sterke overeenkomst met de huidige percelering vast te stellen.

Op de **Vandermaelenkaart** (1846-1854, *Afb. 24*) wordt het hof niet aangeduid, al blijft de locatie in het stratenpatroon herkenbaar. Het terrein is bebouwd langs de Diestsestraat. Verder toont deze kaart als eerste de

²⁰ Vanderginst (2017), 21; Meulemans (2004), 176; <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/109531>;
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125401>

²¹ Meulemans (2004), 175.

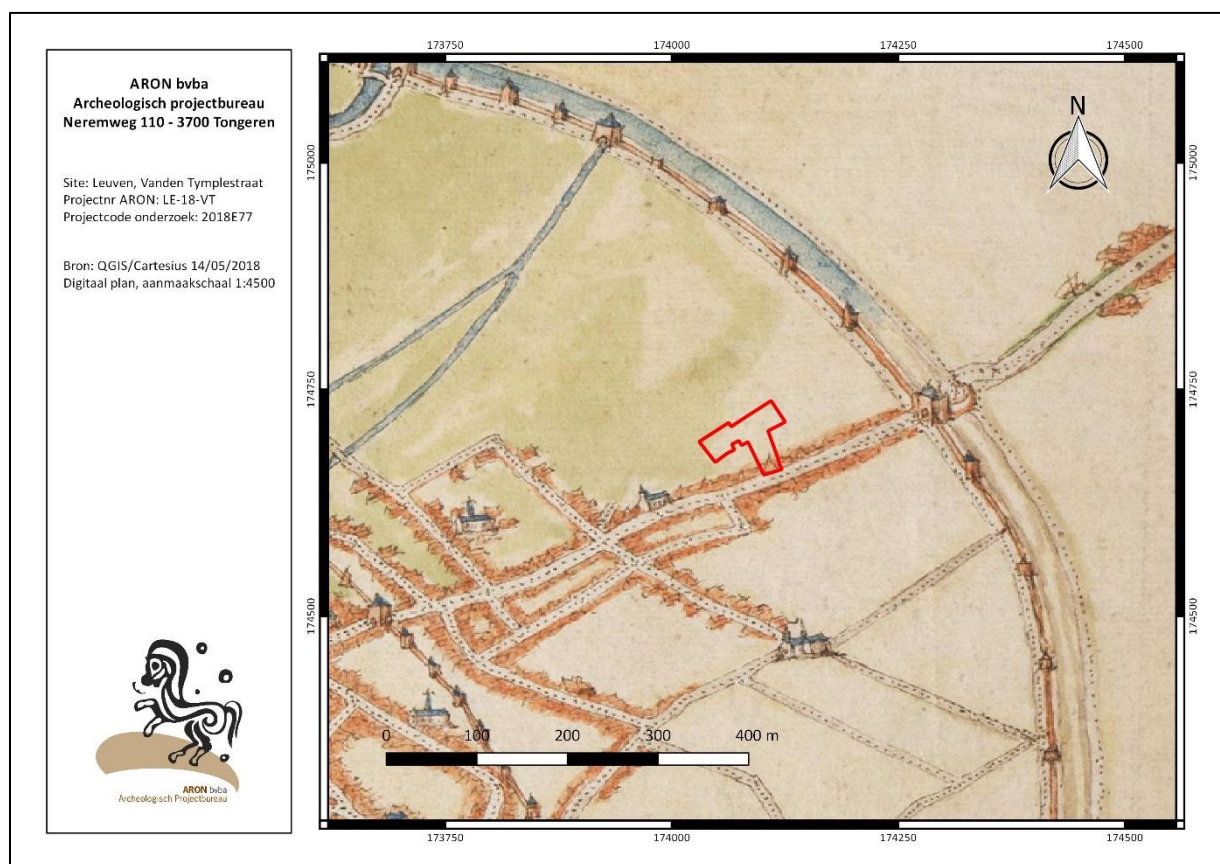

stadsuitbreiding door de komst van het station te Leuven rond 1837. De huidige Bondgenotenlaan, de toenmalige Statiestraat, nam de functie over als belangrijkste connectie vanuit het station met het centrum van de stad.

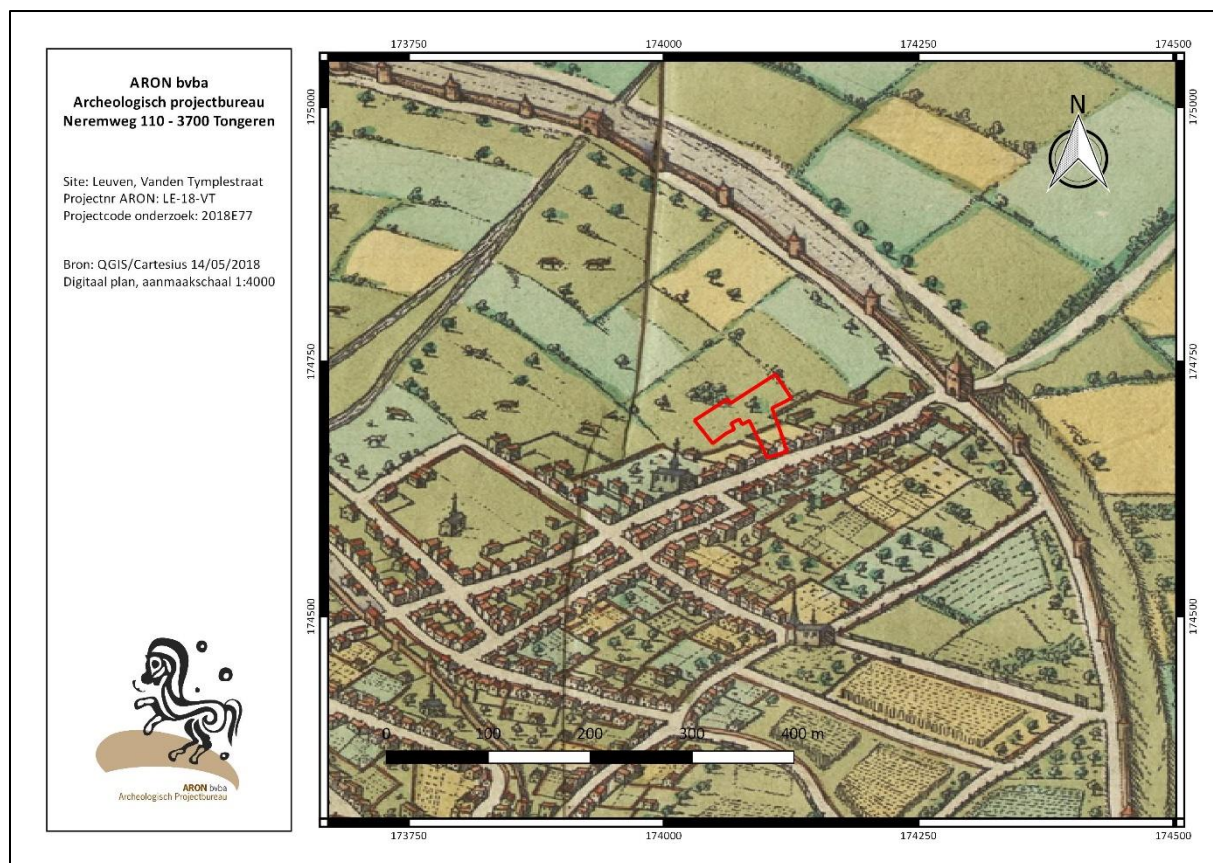
De **topografische kaarten van 1873 (Afb. 25) en 1904** geven een gelijkaardige situatie, hetzij minder gedetailleerde weergave als het Primitief Kadasterplan, weer. Op de **topografische kaart van 1939 (Afb. 26)** wordt de Vanden Tymplestraat voor de eerste maal als volwaardige straat weergegeven.

Wereldoorlog I kende een groot impact in de stad Leuven. De aanvallen van 25 op 26 augustus 1914 zorgden ervoor dat het stadscentrum rondom de Sint-Pieterskerk herleid werd tot puin. Langs de spoorweg en het station werden over een afstand van ruim een kilometer huizen in brand gestoken.

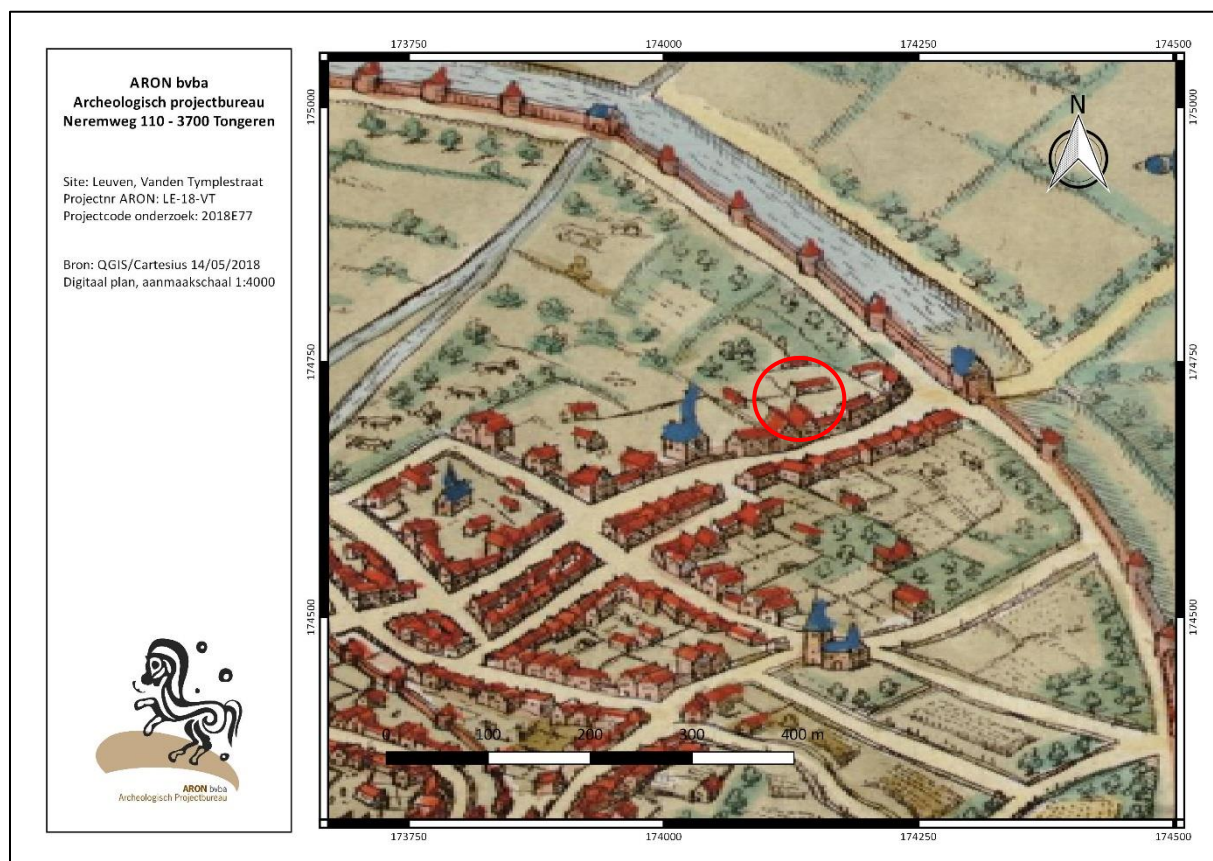
Het woonhuis langs de Vanden Tymplestraat werd in de loop van de 20ste eeuw opgetrokken. Ook de huizen langs de Diestsestraat werden in de loop der tijd meermaals verbouwd. Het terrein raakte langzaam volgebouwd tot haar huidige uitzicht met garageboxen en verhardingen tussen de bouwblokken langs de wegenis.

Afb. 18: Kaart van Jacob van Deventer(1500-1575) met aanduiding van het onderzoeksgebied in het rood.

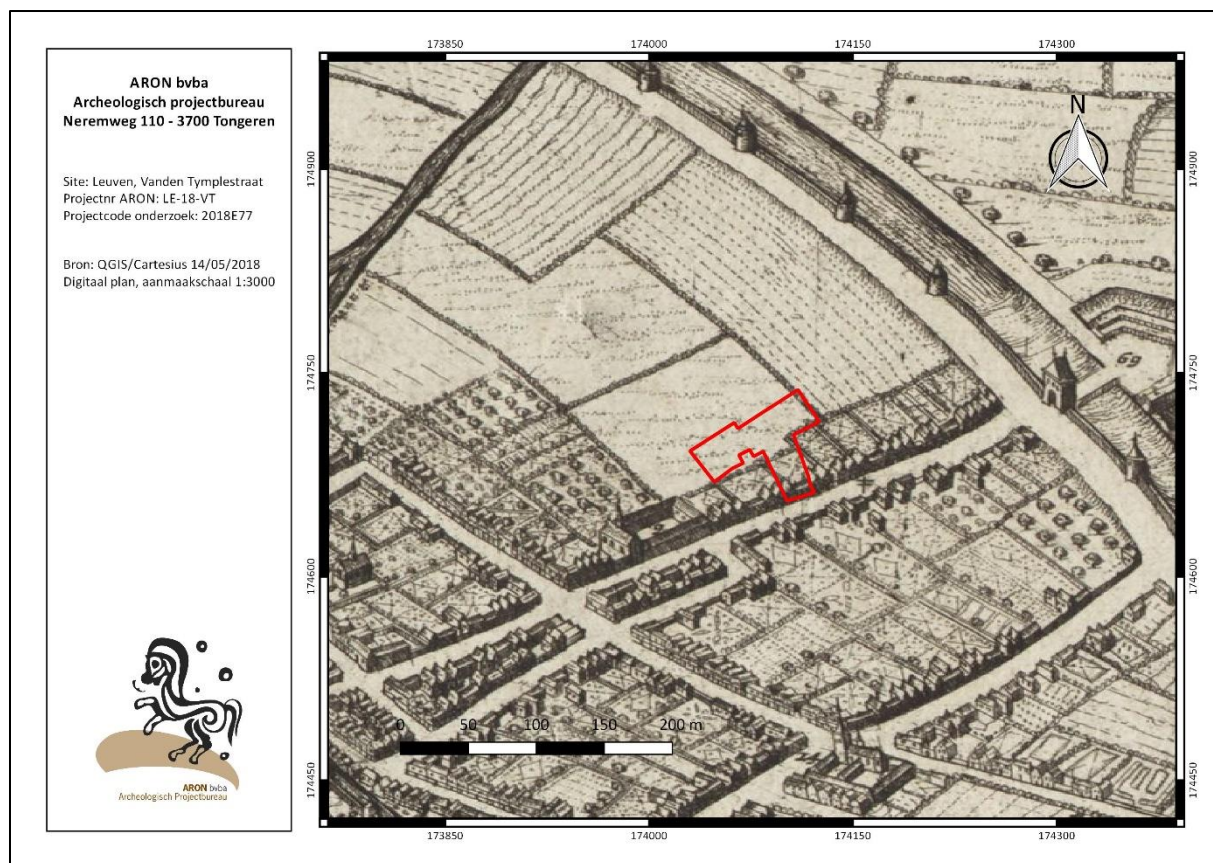

Afb. 19: Kaart van Guicciardini (1583) met aanduiding van het onderzoeksgebied in het rood.

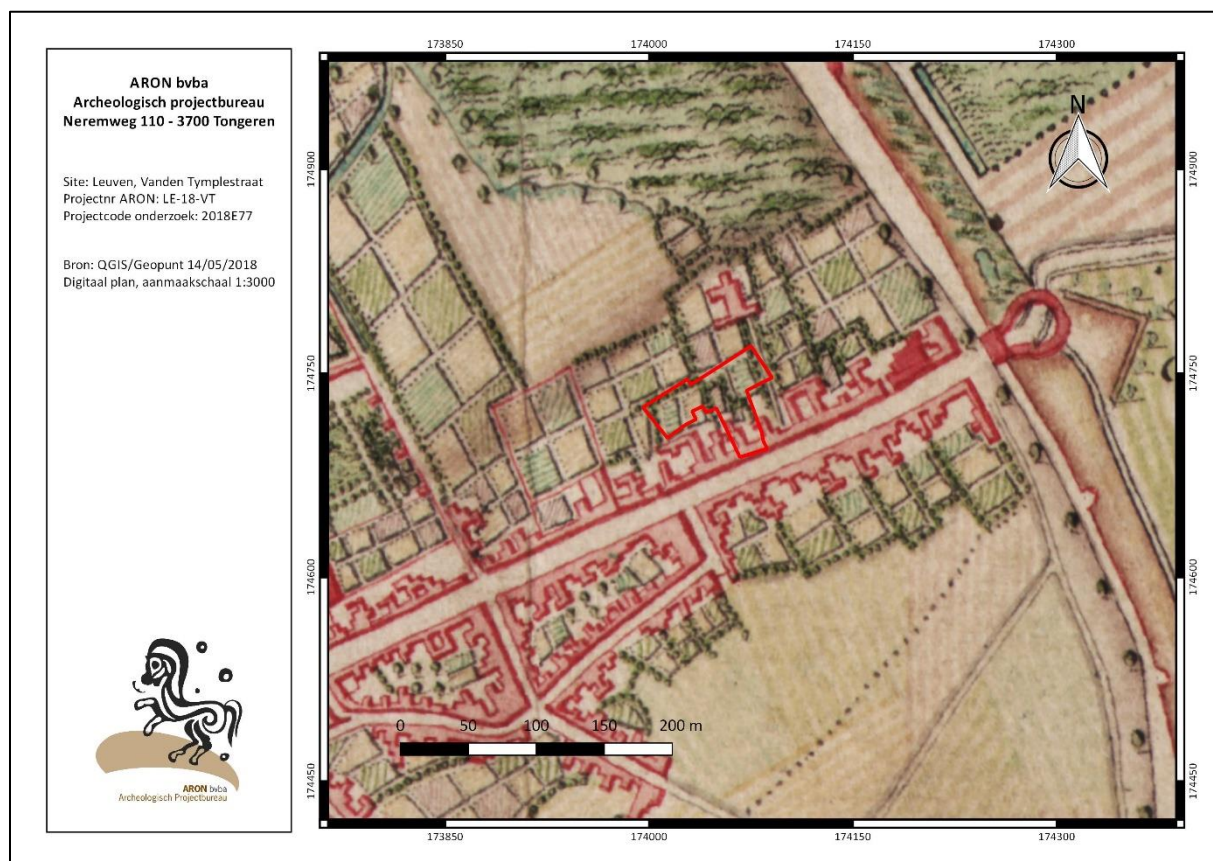

Afb. 20: Kaart (1612-1648) met schematische aanduiding van het onderzoeksgebied in het rood.

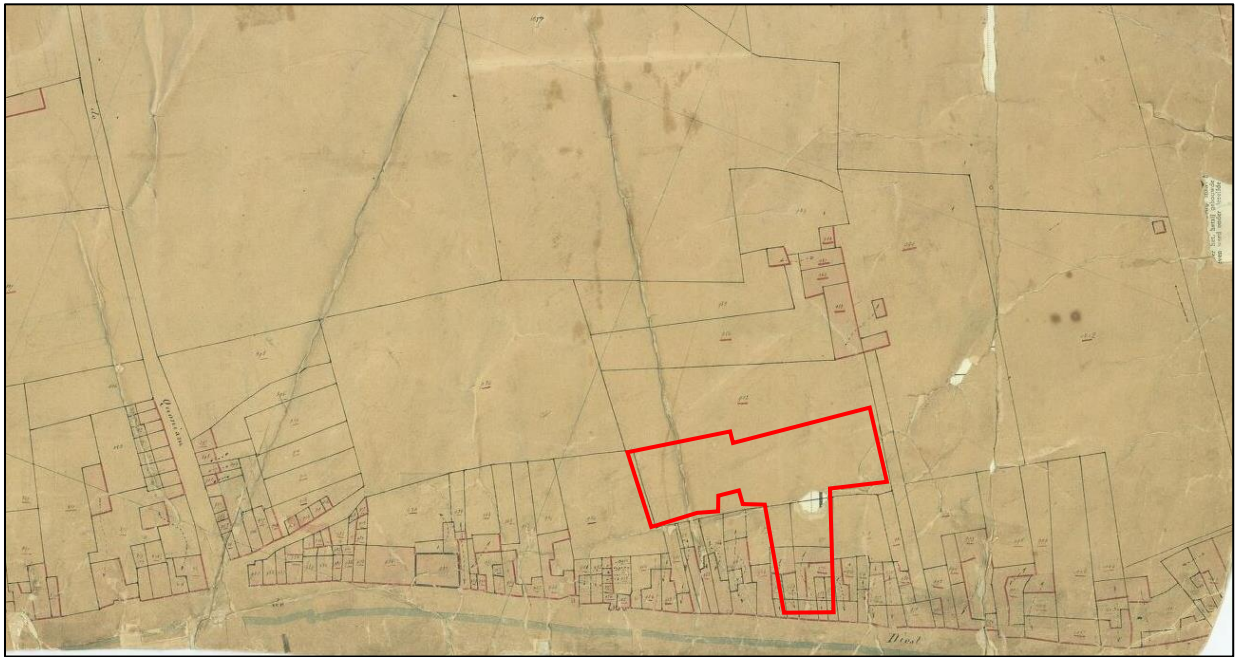

Afb. 21: Kaart van Blaeu (1649) met aanduiding van het onderzoeksgebied in het rood.

Afb. 22: Detail uit de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld op initiatief van Graaf de Ferraris (1771-1778) met situering van het onderzoekerrein (rood).

Afb. 23: Primitief Kadasterplan (ca. 1830-1850) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

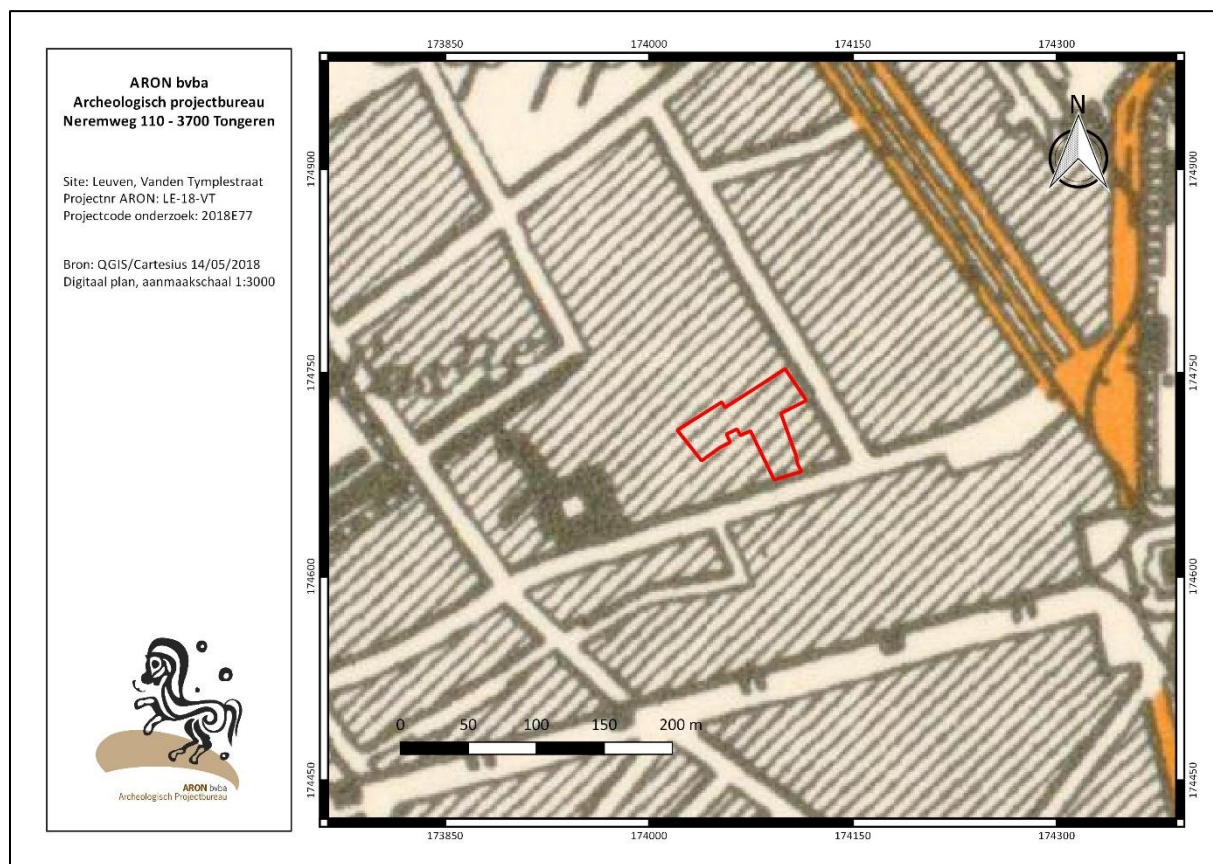

Afb. 24: Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

Afb. 25: Topografische kaart uit 1873 met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

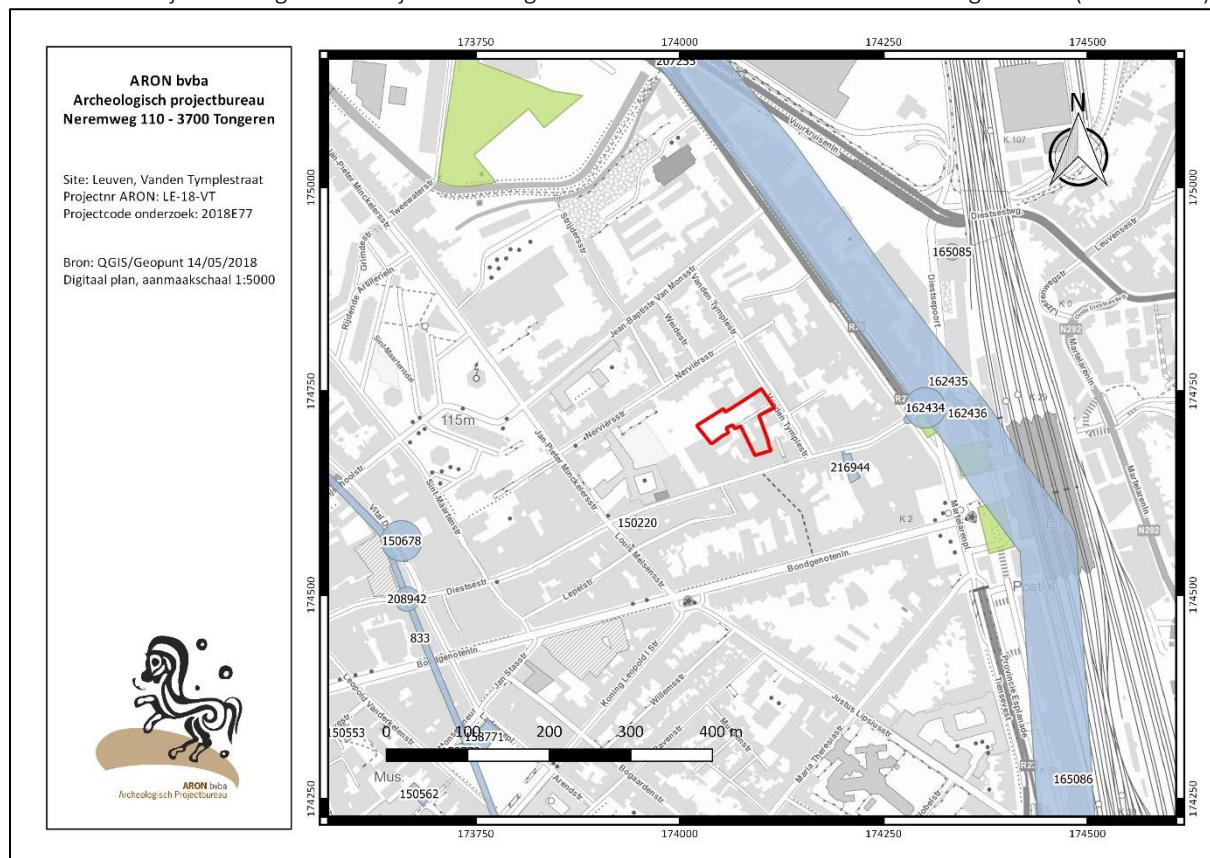
Afb. 26: Topografische kaart uit 1939 met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood).

2.3 Archeologische situering van het onderzoeksgebied

Op het onderzoeksterrein werd tot op heden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd (Afb. 27). In de onmiddellijke omgeving van het terrein zijn wel enkele CAI-locaties gekend die allen gerelateerd kunnen worden aan de middeleeuwse bewoning binnen de stadsmuren.

CAI 2017249 duidt het tracé van de tweede stadsomwalling aan. De bouw hiervan gebeurde in fases. Eerst werd de gracht gegraven, die waar mogelijk gevuld werd met water. Wanneer de wallen opgeworpen waren, bouwde men hierop een bakstenen muur van 5 meter hoog. In de wal zaten 8 stadspoorten en 3 waterpoorten. Een vondstenconcentratie van bouw materiaal is zo toe te schrijven aan de voormalige Diestsepoort (**CAI 3425**). Een noodonderzoek in 2009 leverde verder resten van deze poort op. Ter hoogte van **CAI 162434** betreft het sporen van de binnenpoort, waarbij funderingen opgebouwd uit onregelmatige blokken ijzerzandsteen, blauwe hardsteen, baksteenfragmenten en kalkmortel werden aangesneden.²² Ter hoogte van **CAI 162435** werden resten van de fundering van de ronding van de buitenpoort ontdekt. Het gaat om een combinatie van gemetselde bakstenen en grote brokken ijzerzandsteen.²³ Een gracht werd aangeduid ter hoogte van **CAI 162436**.

CAI 216944, ca. 80 m ten oosten van het projectgebied langs de zuidzijde van de Diestsestraat gelegen, duidt op de locatie waar in 2017 een proefputtenonderzoek werd uitgevoerd. Dit onderzoek leverde geen resultaten op. Meer in westelijke richting werden bij verbouwingswerken aardewerk uit de 16de eeuw aangetroffen (**CAI 150220**).

Afb. 27: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van de omliggende vindplaatsen (lichtblauw), gebeurtenissen (groen) en het onderzoeksterrein (rood) (Uittreksels uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be)

²² Vandekerchove (1999), 75-78.

²³ Vandekerchove (1999), 75-78; Vandekerchove (2000), 98-103; Vandekerchove (2003), 707-709.

2.4 Gaafheid van het terrein: gekende verstoringen

De projectzone wordt ingenomen meerdere woonhuizen langs de Diestsestraat en de Vanden Tymplestraat. Het tussenliggende terrein wordt ingenomen door koterijen, garageboxen en verhardingen. In totaal is op deze manier ca. 1500 m² bebouwd en ca. 1850 m² verhard.

De aanwezige gebouwen op het terrein zijn volledig of gedeeltelijk onderkelderd (Afb. 28 en BIJLAGE 6, rood). Momenteel is geweten dat het pand aan de Diestsestraat 213 deels onderkelderd is (vermoedelijk ca. 16 m²). Het pand aan de Diestsestraat 207/209 is volledig onderkelderd (ca. 425 m²). Ook het pand aan de Vanden Tymplestraat 15 zou gedeeltelijk onderkelderd zijn (ca. 25 m²). Voor de onderkelderde delen kan uitgegaan worden van een diepte van ca. 2,5 m onder het maaiveld. Voor de delen die niet onderkelderd zijn, kan uitgegaan worden van een fundering die minstens tot op 80 cm diepte uitgegraven is. De garageboxen/koterijen zijn niet onderkelderd. Voor de afbraak hiervan kan een verstoring van ca. 45 cm verwacht worden. Op het terrein is echter een aanzienlijk hoogteverschil merkbaar. Plaatselijk kunnen deze verstoringen dan ook dieper reiken aangezien een deel van de boxen in de helling van het terrein werd ingegraven.

Voor het opbreken en verwijderen van de verhardingen, bestaande uit betonklinkers en kiezels (ca. 1850 m²), zullen de verstoringen niet dieper gaan dan de reeds geroerde bodem (ca. 45 cm onder het maaiveld).

Bij het Kabel- en Leidingen Informatie Portaal (KLIP) werd informatie opgevraagd over de in het plangebied aanwezige nutsleidingen (Afb. 28, BIJLAGE 6). Hieruit blijkt dat ter hoogte van de huizen aansluitingen van Proximus aanwezig zijn op het onderzoeksgebied. De overige leidingen situeren zich allen langs de Diestsestraat en de Vanden Tymplestraat, buiten het onderzoeksterrein. De aanwezige leidingen worden hieronder besproken. Op te merken hierbij is dat de diepte en breedte van de sleuven voor het uitgraven van deze leidingen tot op heden onbekend blijft.

Afb. 28: Overzicht aanwezige nutsleidingen op het onderzoeksterrein (Bron: KLIP, digitaal plan, dd 02/08/2018, aanmaatschaal 1.400, 2018E77).

- De Watergroep: Ondergrondse drinkwaterleidingen liggen ter hoogte van de Vanden Tymplestraat ten oosten en de Diestsestraat ten zuiden van het onderzoeksgebied (Afb. 28, Blauw).

- Proximus: Huisaansluitingen met de bestaande panden (*Afb. 28, groene driehoek*). Verder is een ondergrondse kabel aanwezig ten oosten van het terrein, langs de Vanden Tymplestraat (*Afb. 28, Groen*).
- Eandis:
  - o Openbare verlichting, laagspanning en hoogspanning: Ondergrondse kabels voor laagspanning en openbare verlichting zijn aanwezig ten oosten langs de Vanden Tymplestraat en ten zuiden langs de Diestsestraat. Ook in de Blauwputgang zijn deze kabels aanwezig. Een hoogspanningskabel loopt verder langs de Vanden Tymplestraat (*Afb. 28, rood*).
  - o Gas: Ondergrondse lage druk-gasleiding langs de Diestsestraat ten zuiden, langs de Vanden Tymplestraat ten oosten en in de Blauwputgang (*Afb. 28, Paars*).
  - o Riolering: Ondergrondse afvoer voor afvalwater ter hoogte van de Graethemstraat ten zuiden van het onderzoeksterrein (*Afb. 28, Bruin*).

2.5 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen dienden tijdens het bureauonderzoek te worden beantwoord:

Wat zijn de gekende archeologische gegevens in het projectgebied?

Op het onderzoeksterrein werd tot op heden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de onmiddellijke omgeving van het terrein zijn wel enkele CAI-locaties gekend die allen gerelateerd kunnen worden aan de middeleeuwse of recentere bewoning binnen de stadsmuren.

CAI 207249, aanwezig ter hoogte van Ring rond Leuven, duidt de tweede stadsomwalling rond Leuven aan. De Diestsestraat gaf uit op de Diestsepoort, waar resten van werden aangetroffen ter hoogte van **CAI 3425**, **CAI 162434** en **CAI 162435**.

CAI 216944, ca. 80 m ten oosten van het projectgebied langs de zuidzijde van de Diestsestraat gelegen, duidt op de locatie waar in 2017 een proefputtenonderzoek werd uitgevoerd. Dit onderzoek leverde geen resultaten op. Meer in westelijke richting werden bij verbouwingswerken aardewerk uit de 16de eeuw aangetroffen (**CAI 150220**).

Welke informatie geven de gekende historische en iconografische gegevens van het projectgebied?

De morfologie van de historische stadskern van Leuven weerspiegelt goed de ontwikkeling van de pre-stedelijke nederzetting tot een stedelijke stadskern met een eerste omwalling omstreeks 1165 en een tweede omwalling rond 1356, die later werd omgevormd tot de huidige ring.

De Diestsestraat was een belangrijke verkeersader. Haar vroegste benaming, de *Oppendorpstraete*, verwijst naar het hoger gelegen gelijknamige gehucht dat zich, ongeveer aan de kruising met de huidige Vital Decosterstraat, zich vanaf de 11de eeuw ontwikkelde. In de 14de eeuw komt algemeen als benaming 'Dorpstraat' in voege en – als uitvalsweg naar de stad Diest – vanaf het midden van de 18de eeuw de huidige benaming 'Diestsestraat'.

Archivalische bronnen geven een meer geringe bebouwingsdensiteit in het laatste straatgedeelte, waar het landelijke aspect nog tot uiting kwam in de verspreide bebouwing en het voorkomen van hofsteden en pachthoven met schuren. De Vanden Tymplestraat is zo genoemd naar het voormalige "Hof van den Tymple", dat vanaf de 15de eeuw de residentie was van deze gelijknamige patriciërsfamilie en in de 18de eeuw bewoond werd door de adellijke geslachten de Merode - de Rubempré. Volgens A. Meulemans werd het domein grosso modo begrensd door de Diestsestraat in het zuiden. Toen op het einde van de 18de eeuw het complexe eigendom op het einde van de 18de eeuw verkaveld en verkocht aan particulieren werd, had het terrein een grootte van ca. 7,5 ha. Het eigenlijke patriciërshof bleef bestaan tot halfweg de 20ste eeuw: in de jaren 1960 werd het gedeeltelijk en in de jaren 1980 volledig gesloopt.

De cartografische bronnen geven aan dat het onderzoeksgebied de voorbije eeuwen bebouwd was langs de Diestsestraat, de rest van het terrein was in gebruik als tuin, akker- of weideland, mogelijk toebehorende tot het erf van het "Hof van den Tymple". Net ten oosten van het terrein, ter hoogte van de huidige Vanden Tymplestraat, liep een veldweg naar het hof dat net ten noorden van het onderzoeksterrein te situeren is.

Hoe is de evolutie van de historische bebouwing van het terrein?

Een kaart uit 1612-1648, waarvan de uitvoerder onbekend is, geeft in beperkte mate bebouwing aan op het achterliggende terrein. De historische correctheid hiervan is echter onzeker. Op alle andere kaarten (vanaf de 16de eeuw) is het terrein enkel bebouwd in het zuiden, aan de zijde van de Diestsestraat. Algemeen wordt aangenomen dat de bewoning langs de Diestsestraat denser was in de 16de/17de eeuw dan in de 18de eeuw.

Het woonhuis langs de Vanden Tymplestraat werd in de loop van de 20ste eeuw opgetrokken. Ook de huizen langs de Diestsestraat werden in de loop der tijd meermaals verbouwd. Het terrein raakte verder langzaam volgebouwd tot haar huidige uitzicht met garageboxen en verhardingen tussen de bouwblokken langs de wegenis.

Wat is de geschiedenis van het landgebruik van het terrein?

Het terrein was gedurende de voorbije eeuwen langs de Diestsestraat in het zuiden, steeds bebouwd. De rest van het terrein was in gebruik als tuin, akker- of weideland, later als parking.

Vanaf de 18de eeuwse kaarten wordt het oosten van het terrein begrensd door een voorloper van de huidige Vanden Tymplestraat, die in de richting van het gelijknamige hof liep en zich net ten noord-noordoosten van het projectgebied situeert.

Wat zijn de gekende verstoringen (van de huidige verhardingen, riolering, allerhande leidingen, enz)? Hoe diep gaan deze verstoringen en over welke oppervlakte verspreiden ze zich?

De projectzone wordt ingenomen meerdere woonhuizen langs de Diestsestraat en de Vanden Tymplestraat. Het tussenliggende terrein wordt ingenomen door koterijen, garageboxen en verhardingen. In totaal is op deze manier ca. 1500 m² bebouwd en ca. 1850 m² verhard.

De aanwezige gebouwen op het terrein zijn volledig of gedeeltelijk onderkelderd (*Afb. 28 en BIJLAGE 6, rood*). Momenteel is geweten dat het pand aan de Diestsestraat 213 deels onderkelderd is (vermoedelijk ca. 16 m²), Het pand aan de Diestsestraat 207/209 is volledig onderkelderd (ca. 425 m²). Ook het pand aan de Vanden Tymplestraat 15 zou gedeeltelijk onderkelderd zijn (ca. 25 m²). Voor de onderkelderde delen kan uitgegaan worden van een diepte van ca. 2,5 m onder het maaiveld. Voor de delen die niet onderkelderd zijn, kan uitgegaan worden van een fundering die minstens tot op 80 cm diepte uitgegraven is. De garageboxen/koterijen zijn niet onderkelderd. Voor de afbraak hiervan kan een verstoring van ca. 45 cm verwacht worden. Op het terrein is echter een aanzienlijk hoogteverschil merkbaar. Plaatselijk kunnen deze verstoringen dan ook dieper reiken aangezien een deel van de boxen in de helling van het terrein werd ingegraven.

Voor het opbreken en verwijderen van de verhardingen, bestaande uit betonklinkers en kiezels (ca. 1850 m²), zullen de verstoringen niet dieper gaan dan de reeds geroerde bodem (ca. 45 cm onder het maaiveld).

Langs de Diestsestraat en de Vanden Tymplestraat zijn meerdere nutsleidingen aanwezig. Op het terrein zijn verder meerdere huisaansluitingen van *Proximus* aanwezig.

Wat is de impact van de geplande werken?

De initiatiefnemer plant op een ca. 3350 m² groot terrein, gelegen langs de Diestsestraat en Vanden Tymplestraat in Leuven (prov. Vlaams-Brabant) de bouw van een nieuwbouw die plaats geeft aan een 20-tal studio's, een 10-tal appartementen en een ruimte voor ondernemingsactiviteiten. De twee te realiseren bouwblokken worden onderling verbonden door middel van een ondergrondse parking. Alvorens deze werken van start kunnen gaan, dienen de bestaande woonhuizen, garageboxen en verhardingen te worden afgebroken.

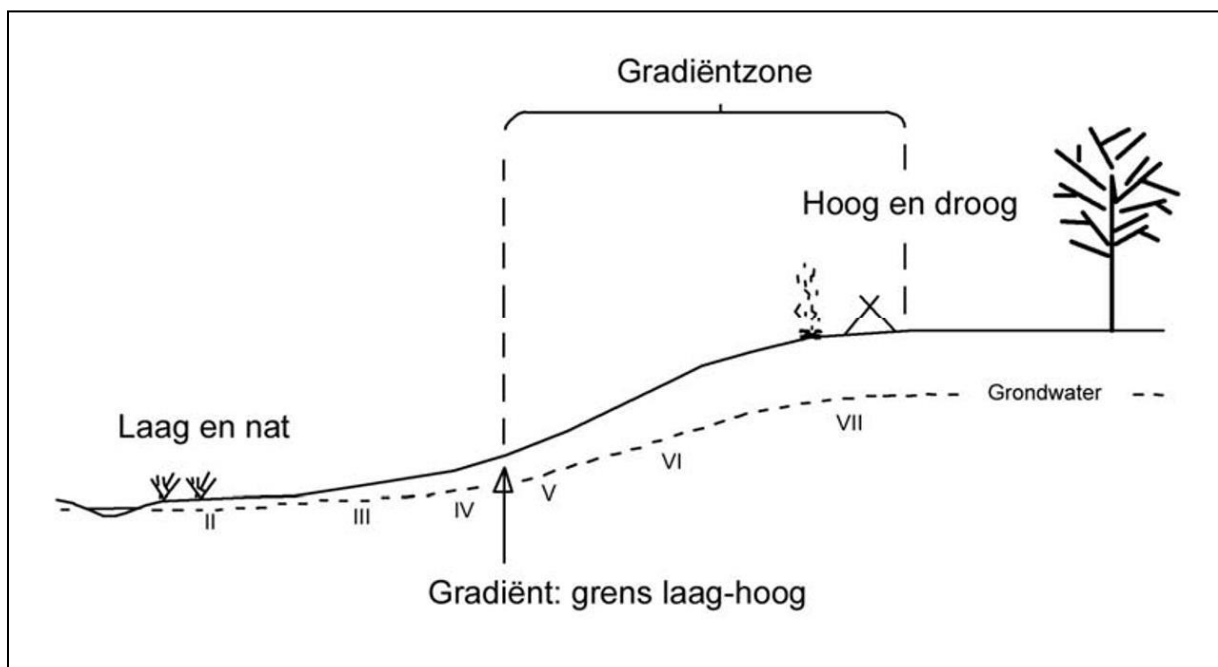
De meest ingrijpende bodemingreep omvat de aanleg van een ondergrondse parkeergarage over het ganse projectgebied. Deze parkeergarage zal tot een diepte van ca. -10,4 m (langs de Diestsestraat) en -9,4 m (langs de Vanden Tymplestraat) worden uitgegraven. Bij deze bodemingrepen kan over het gehele terrein de verstoring van het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief niet uitgesloten worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande en gekende bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

Potentieel voor steentijd artefactensites

Een belangrijk kenmerk van de culturen in de steentijd is dat de mens zich voornamelijk voedde door middel van jacht, visvangst en het uit de omliggende ecosystemen verzamelen van voedsel. Deze 'jager-verzamelaars' trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk (dagen, weken) op een verblijf plaats. Het zijn vaak alleen de overgebleven vuurstenen werktuigen die verwijzen naar een dergelijke nederzetting, meestal aangeduid met de term kampement. Uit verschillende studies is gebleken dat veel van deze vindplaatsen met vuursteenartefacten uit het paleolithicum, mesolithicum en vroeg neolithicum voorkomen in overgangsgebieden van nat/laag naar droog/hoog: zogenaamde gradiënten. Dit verband is sterker naarmate de gradiënt markanter is, zoals op de randen van beek dalen. De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel (Afb. 29). Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het Laat Paleolithicum en Mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.²⁴

Afb. 29: Hypothetisch voorbeeld van een gradiëntzone (M. verhoeven et al. 2010, fig 33, p.87)

²⁴ Deeben, J. & E. Rensink (2005), 171-199; M. Verhoeven, G.R. Ellenkamp & D.M.G. Keijers (2010), 87, 101.

Het onderzoeksterrein situeert zich op de overgang van de lager gelegen, natte bodems binnen de alluviale vlakte van de Dijle en de hoger gelegen rug ten zuiden hiervan. Het terrein kan op basis hiervan een grote aantrekkingskracht gehad hebben op de prehistorische mens. Toch vonden op het terrein, gelegen binnen de historische stadskern van Leuven, in het verleden veelvuldige verstoringen plaats. Vermoedelijk zijn eventueel aanwezige prehistorische steentijd artefactensites dan ook vergraven. Het potentieel op het aantreffen van prehistorische steentijd artefactensites is dan ook laag, maar niet onbestaande.

Potentieel voor (proto-)historische sites

Het onderzoeksterrein is gelegen binnen de historische kern van Leuven. Op basis van het bureauonderzoek kan vermoed worden dat het onderzoeksterrein langs de Diestsestraat, een belangrijke verkeersader in de historische stad, reeds vanaf de 16de eeuw bebouwd was. Algemeen wordt aangenomen dat de bewoning langs de Diestsestraat dener was in de 16de/17de eeuw dan in de 18de eeuw. Verder ligt het terrein net buiten de voormalige bebouwing van het oude Hof van den Tymple. Het projectgebied wordt op historische kaarten ingenomen door tuinen, mogelijk toebehorende aan het voornoemde hof of van de huizen gelegen langs de Diestsestraat. Om deze reden wordt een hoge trefkans toegekend voor zowel sporen van tuinrichting als sporen van bewoning langsheen de wegen vanaf de late middeleeuwen.

De kans op het aantreffen van sites uit de metaaltijden of de Romeinse tijd is kleiner vanwege de verstoringen door latere bebouwing, maar zeker niet onbestaande. Ook voor sporen en vondsten uit de vroege en volle middeleeuwen wordt het potentieel omwille van deze reden als laag ingeschat.

In onderstaande tabel (TABEL 1) wordt op basis van de reeds gekende informatie voor het onderzoeksgebied een verwachting voorgesteld voor de betreffende fase van het onderzoek (bureauonderzoek) voor het projectgebied. Het voorkomen van archeologische spoorcomplexen kan tenzij in omschreven gevallen nooit uitgesloten worden. Wanneer een verwachting voor een bepaalde periode niet van toepassing is, wordt dit omschreven in de tabel.

Periode	Verwachting onderzoeksgebied
steentijd	laag
• paleolithicum (1.300.000 – 12.000 BP)	
• mesolithicum (10.000 BP – 4.000 v. Chr.)	
• neolithicum (5.250 – 2.000 v.Chr.)	
metaaltijden	laag
• bronstijd (2.000 – 800 v. Chr.)	
• ijzertijd (800 – 57 v. Chr.)	
Romeinse tijd	laag
• vroeg-Romeinse tijd (57 v. Chr. – 69 n. Chr.)	
• midden-Romeinse tijd (69 – 284 n. Chr.)	
• laat-Romeinse tijd (284 – 406 n. Chr.)	
middeleeuwen	hoog
• vroege middeleeuwen (406 – 900 n. Chr.)	laag
• volle middeleeuwen (900 – 1.200 n. Chr.)	laag
• late middeleeuwen (1.200 – 1.500 n. Chr.)	hoog
nieuwe tijd	hoog
• 16 ^{de} eeuw	
• 17 ^{de} eeuw	
• 18 ^{de} eeuw	
nieuwste tijd	hoog
• 19 ^{de} eeuw	
• 20 ^{ste} eeuw	
• 21 ^{ste} eeuw	

TABEL 1: Archeologische verwachting per periode voor het onderzoeksgebied

Is verder aanvullend vooronderzoek noodzakelijk? Indien ja, motiveer de keuze van de te gebruiken methode.

Ja er is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Vermits het bureauonderzoek niet ontegensprekelijk de afwezigheid van een bewaard archeologisch bodemarchief heeft aangetoond, en anderzijds op gegronde basis doet aannemen dat in het projectgebied een nog waardevol en intact bodemarchief aanwezig kan zijn, is verder onderzoek noodzakelijk.

De verzamelde gegevens laten tot op zekere hoogte toe een archeologische verwachting voor het projectgebied te formuleren. Het bureauonderzoek heeft op afdoende wijze aangetoond dat het projectgebied een waardevol en goed bewaard archeologisch bodemarchief kan bevatten, met name sporen van bewoning en/of overige ingebruikname binnen de middeleeuwse stad.

Tot op heden is echter niet bekend op welk niveau het archeologisch vlak bewaard bleef en/of in welke mate het terrein al dan niet verstoord werd. Daarom wordt een aanvullend vooronderzoek met ingreep in de bodem aangeraden. Onderstaande tabel (TABEL 2) geeft een opsomming van de verschillende onderzoeksmethodes en een evaluatie ervan in het kader van het huidige project.

Onderzoeksmethode	Evaluatie positief	Evaluatie negatief
Landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen en/of profielputten	Wordt uitgevoerd met het oog op het vaststellen van de opbouw van de ondergrond en het landschap.	Kosten-baten te duur om afzonderlijk uit te voeren gezien een proefputtenonderzoek nodig zal zijn (infra).
Veldkartering	Oppervlaktekartering is zeer geschikt om prehistorische en historische vindplaatsen op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Veldkartering is niet mogelijk gezien het gebied momenteel deels bebouwd en deels verhard is.
Geofysisch onderzoek	/	Geeft geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen. De resultaten moeten gecontroleerd worden met proefsleuven waardoor voor een onderzoeksgebied met een beperkt oppervlak de kosten-baten te duur is.
Verkennd archeologisch booronderzoek	Verkennd archeologisch booronderzoek is zeer geschikt om prehistorische sites, steentijd artefacten sites, op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen.	Zeer tijdrovend en duur voor een gebied waar het potentieel naar prehistorie als laag wordt ingeschat. Dit onderzoek is minder geschikt om (proto-) historische vindplaatsen, i.e. vindplaatsen met grondsporen, op te sporen.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Laat toe een beeld te vormen van de horizontale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Laat toe een beeld te vormen van de verticale spreiding van de site	Enkel van toepassing na het detecteren van steentijd artefactensites
Proefsleuven en proefputten	Een proefputten- en proefsleuvenonderzoek is zeer geschikt om (proto-)historische op te sporen en een zicht te bekomen op de inhoudelijke en fysieke kwaliteit deze vindplaatsen. Voor het onderzoeksterrein wordt geopteerd voor een combinatie van een proefputten- en proefsleuvenonderzoek waarmee de bodemopbouw, het archeologische niveau én verticale stratigrafie op het terrein bestudeerd en geëvalueerd kan worden.	Dit onderzoek is minder geschikt om prehistorische vindplaatsen op te sporen.

TABEL 2: Overzicht en evaluatie van de onderzoeksmethodes.

Op basis van de archeologische verwachtingen voor het onderzoeksgebied en de evaluatie van de verschillende onderzoeksmethodes om deze verwachtingen in te vullen, in combinatie met de historische ingebruikname evenals de aard van het terrein dat zich in een stedelijke context bevindt en deels bebouwd is, wordt geopteerd voor een ***vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een combinatie van een proefputten en proefsleuvenonderzoek***. Op deze manier kan zowel de horizontale verspreiding van sporen en vondsten in kaart gebracht worden en krijgt men een zicht op de gaafheid van de natuurlijke bodem. Tevens kan op die manier de aan- of afwezigheid en indien aanwezig, de aard en de datering van ouder archeologisch erfgoed nagegaan worden.

De dekkingsgraad en schikking van deze proefputten en proefsleuven is van die aard dat ze toelaten om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het terrein wat betreft de te beantwoorden onderzoeksvragen.

De kelder onder het pand aan de Diestsestraat 213 kon tot op heden niet bekeken worden. Indien deze deel uitmaakt van de historische bebouwing langs de Diestsestraat dient deze voorafgaand aan de sloopwerken ***fotografisch geregistreerd*** worden en alle zichtbare relevante onderdelen ervan onderzocht.

De methodiek voor verder onderzoek wordt verder uitgewerkt in het *Programma van Maatregelen*.

3. Samenvatting

De initiatiefnemer plant op een ca. 3350 m² groot terrein, gelegen langs de Diestsestraat en Vanden Tymplestraat in Leuven (prov. Vlaams-Brabant) de bouw van een nieuwbouw die plaats geeft aan een 20-tal studio's, een 10-tal appartementen en een ruimte voor ondernemingsactiviteiten. De twee te realiseren bouwblokken worden onderling verbonden door middel van een ondergrondse parking. Het terrein is kadastraal gekend als Leuven, 1ste AFD, Sect. A, percelen 973E, 970V, 969D, 982K3, 982W3, 982T3, 982P3, 982Z2, 982A4, 982B4, 982N3, 982V3, 982S3 en 982C4.

Het terrein situeert zich in het oosten van de historische stadskern van Leuven (vastgesteld als archeologische zone, ID 5900) en wordt in het zuiden begrensd door de Diestsestraat en in het oosten door de Vanden Tymplestraat. Langs de straatzijde is het projectgebied bebouwd. Drie bouwblokken zijn gelegen aan de Diestsestraat, een eengezinswoning bevindt zich langs de Vanden Tymplestraat. De rest van het terrein wordt ingenomen door koterijen, garageboxen en verhardingen. Het pand aan de Diestsestraat 213 is vastgesteld als bouwkundig Erfgoed (ID5825).

Ondanks de morfologische verscheidenheid is de stad Leuven concentrisch uitgegroeid waarbij de lage stadsgedeelten in de alluviale vlakten liggen en de hogere op de naastliggende rivierterrassen met steilere hellingen. Het onderzoeksgebied zelf ligt op de rand van het NO-ZW-georiënteerde stromingsgebied van de Dijle en de Vunt, die ca. 350 m ten noorden van het onderzoeksgebied stromen. Een detailweergave van het digitaal hoogtemodel toont enkele aanzienlijke hoogteverschillen op het terrein zelf. Het zuidelijke en westelijke deel van het terrein liggen met een hoogte van ca. 26,2 tot 25,3 m TAW beduidend hoger dan het centrale en oostelijke deel, dat zich op een hoogte van ca. 24,1 tot 23,7 m TAW situeert.

Volgens de tertiair geologische kaart wordt de ondergrond in het onderzoeksgebied gevormd door *de Formatie van Brussel*. De tertiaire afzettingen worden afgedekt door zandleemafzettingen (zuiden) of rivierafzettingen (noorden). De bodemkaart geeft voor het onderzoeksterrein een OB-bodem weer.

De Diestsestraat was een belangrijke verkeersader. Haar vroegste benaming, de *Oppendorpstraete*, verwijst naar het hoger gelegen gelijknamige gehucht dat, ongeveer aan de kruising met de huidige Vital Decosterstraat, zich vanaf de 11de eeuw ontwikkelde. In de 14de eeuw komt algemeen als benaming 'Dorpstraat' in voege en - als uitvalsweg naar de stad Diest - vanaf het midden van de 18de eeuw de huidige benaming 'Diestsestraat'.

Archivalische bronnen geven een meer geringe bebouwingsdensiteit in het laatste straatgedeelte, waar het landelijke aspect nog tot uiting kwam in de verspreide bebouwing en het voorkomen van hofsteden en pachthoven met schuren. De Vanden Tymplestraat is zo genoemd naar het voormalige "Hof van den Tymple", dat vanaf de 15de eeuw de residentie was van deze gelijknamige patriciërsfamilie en in de 18de eeuw bewoond werd door de adellijke geslachten de Merode - de Rubempré. Volgens A. Meulemans werd het domein grosso modo begrensd door de Diestsestraat in het zuiden. Toen op het einde van de 18de eeuw het complexe eigendom op het einde van de 18de eeuw verkaveld en verkocht aan particulieren werd, had het terrein een grootte van ca. 7,5 ha. Het eigenlijke patriciërshof bleef bestaan tot halfweg de 20ste eeuw: in de jaren 1960 werd het gedeeltelijk en in de jaren 1980 volledig gesloopt.

De cartografische bronnen geven aan dat het onderzoeksgebied de voorbije eeuwen bebouwd was langs de Diestsestraat, de rest van het terrein was in gebruik als tuin, akker- of weideland, mogelijk toebehorende tot het erf van het "Hof van den Tymple". Net ten oosten van het terrein, ter hoogte van de huidige Vanden Tymplestraat, liep een veldweg naar het hof dat net ten noorden van het onderzoeksterrein te situeren is.

Op het onderzoeksterrein werd tot op heden nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de onmiddellijke omgeving van het terrein zijn wel enkele CAI-locaties gekend die allen gerelateerd kunnen worden aan de middeleeuwse of recentere bewoning binnen de stadsmuren.

Het bureauonderzoek heeft de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologische waarden niet kunnen aantonen. Meer nog, het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied een hoge potentie heeft naar bodemsporen uit zowel de middeleeuwse, als nieuwe en nieuwste tijd. Een vervolgonderzoek is dan ook noodzakelijk.

Op basis van de archeologische verwachtingen voor het onderzoeksgebied en de evaluatie van de verschillende onderzoeksmethodes om deze verwachtingen in te vullen, in combinatie met de historische ingebruikname evenals de aard van het terrein dat zich in een stedelijke context bevindt en deels bebouwd is, wordt geopteerd voor een ***vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een combinatie van een proefputten en proefsleuvenonderzoek***. Op deze manier kan zowel de horizontale verspreiding van sporen en vondsten in kaart gebracht worden en krijgt men een zicht op de gaafheid van de natuurlijke bodem. Tevens kan op die manier de aan- of afwezigheid en indien aanwezig, de aard en de datering van ouder archeologisch erfgoed nagegaan worden.

De kelder onder het pand aan de Diestsestraat 213 kon tot op heden niet bekeken worden. Indien deze deel uitmaakt van de historische bebouwing langs de Diestestraat dient deze voorafgaand aan de sloopwerken ***fotografisch geregistreerd*** worden en alle zichtbare relevante onderdelen ervan onderzocht.

